

FX 1955
KZ

KÖNYVHETI ÚJSÁG

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
Ünnepi Könyvheti Kiadványa

ÜNNEPI KÖNYVHÉT 2009.

Bevezető

80 évvel ezelőtt, május 13-20. között rendezték meg az első könyvünnepet hazánkban. Egy ember életében a nyolcvan év nagyon szép kor, manapság azt jelenti, hogy volt része jóban, rosszban, egy világháborúban, forradalomban, diktatúrában és köztársaságban. Megtapasztalta a gyermekkor felhőtlen boldogságát, a felnőtté válás szépségeit és gyötrelmeit, a felnőtt kor kiteljesedését, olykor a hibás döntések keserves következményeivel együtt, az öregedő ember igazságainak ingatagságát, s az idős kor tapasztalt reználtságával és bölcsességével tekint előre. Bizonyára a szép kort megért könyves ünnepnek is megvan a maga fejlődéstörténete, még ha nem is erre a fejlődésre gondolunk akkor, amikor kezünkbe vesszük a könyvsátraknál a még nyomdászágú könyveket, vagy sátrak híján egy közeli könyvesbolt, vagy valamelyik pláza könyvespolcainál lapozgatjuk az új termés valamelyik darabját. Az emberek egy részének valószínűleg eszébe sem jut azon töprengeni, hogy mai számítógépesedő, hálózatosodó, globalizálódó világunkban mekkora jelentősége van annak, hogy a könyvek, a mai irodalomnak, elsősorban a magyar nyelven megjelenő szép irodalomnak, s immár 8. éve a gyermek- és ifjúsági irodalomnak külön ünnepe van. Hogy nem halt el, nem „égett ki”, nem vált, legalább is szeretnénk hinni, hogy nem vált az irodalmon kívüli csaták színterévé, hanem hányattatásai, hullámvölgyei ellenére is él a magyar könyv, a magyar irodalom ünnepe, s bár hajlott korba ért, ennek látható jelei még nem tették szürkévé az ünnepet.

Márai Sándor így vall az ünnepekről: *„Az ünnep a különbözőség. Az ünnep mély és varázsos rendhagyás. Az ünnep legyen ünnepies. Legyen benne tánc, virág, fiatal nők, válogatott étek, vérpezsdítő és feledkezést nyújtó italok. S mindenekfölött legyen benne valami a régi rendtartásból, a hetedik napból, a megszakításból, a teljes kikapcsolódásból, legyen benne áhítat és föltétlenség. Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme.”* Ünnepekre minden korban és minden időben szükségünk van, hisz *„Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme.”*

Immár 82 éve, hogy Supka Géza, a neves író, műörténész és régész akadémikus 1927. pünkösdvasárnapján a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete miskolci közgyűlésén, Ferenczi Károly felvetése után, javasolta, hogy minden évben legyen ünnepe a könyvnek.

A nagy gazdasági világválság előestéjén született a javaslat, s az első könyvnap megrendezésének éve a XX. századi világválság kezdete, 1929 volt. Az Európában páratlan tradícióra visszatekintő, szinte nemzeti intézménnyé vált könyvünnep idej rendezvényei szintén egy nagyon nehéz, sokak számára keserves időszakban, napjaink világgazdasági válságának kellős közepén kerülnek megrendezésre. Ez az egybeesés mindenképpen arra sarkall, hogy a *Könyves újság* lapjain röviden visszatekintsünk az eltelt évtizedekre, nem feledkezve meg a jelenről, a könyvhét

idei eseményeiről, újdonságairól, kapcsolódó rendezvényeiről, bepillantást engedve meggyénk irodalmi életébe, a különböző könyves, irodalmi műhelyek munkájába, de teret engedve más művészeti ágak bemutatásának is. Igen, legyen szó az ünnepen és a könyvhét helyi kiadványában is a könyvek, az írók, az irodalom mellett más értékekről is, legyen szó arról, amelyre büszkék lehetünk, mutassuk be azt, ami meghatározza különbözőségünket, s legyen szó arról, ami az ünnepet ünnepé teszi, a „különbözés”-ről. Arról, hogy sokféleek vagyunk, sokféle értéket képviselünk, mint ahogy az eltelt 80 év alatt is sokféle érték, sokfajta irodalom jelent meg május-június táján a könyvsátrak asztalain.

A könyves ünnep rangját, az élő irodalom támogatásának fontosságát jelzi, hogy 1929-ben Budapesten Klébelsberg Kunó magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter mondott ünnepi beszédet az Akadémia Dísztermében, Miskolcon a Városházán tartották a megnyitót, s a vármegyére kiterjesztett ünnepi propaganda felelőse Bónis Aladár alispán volt. Borsod-Gömör vármegye területén több helyszínen is voltak ünnepségek, Diósgyőrben, Edelényben, Mezőcsáton, Mezőkövesden, Ózdon, Putnokon és Rudabányán szerveztek rendezvényeket, sarkalva minél több érdeklődőt a könyvvásárlásra. Már az első könyvünnepen is voltak kapcsolódó rendezvények, kiállításokkal, ünnepi előadásokkal igyekeztek színesebbé és vonzóbbá tenni az ünnepet.

A legnépszerűbb szerzőnek ebben az évben Szabó Dezső és Móra Ferenc bizonyult, de a könyvhétre jelent meg többek között Hatvany Lajos, Kosztolányi Dezső, Zsolt Béla munkája is.

A válság fokozódását jelzi, hogy 1930-tól már nem könyvhét, csak könyvnapok keretében igyekeztek növelni a magyar irodalom olvasótáborát. Az elszántság töretlen volt, s a válság ideje alatt sem szüneteltek a könyvnapok. Időnként kisebb érdeklődés, kevesebb vásárlás mellett, de a könyves szakma valamennyi szereplője képviselőjében szerveződtek az ünnepi programok. Ady, Jókai, Babits kötetei iránt nagy volt az érdeklődés, de Márai Sándor könyvét is kereste a miskolci közönség. Persze a könnyedebb irodalom, a ponyva sem maradt el a könyvsátrakból, csakúgy, mint napjainkban. De túlsúlyban mégis az értékes irodalom volt ebben az időben.

Ferenczi Sándor 1934-ben megfogalmazott gondolatai ma is vállalhatók és idézhetők: *„Tudvalévő - mondja - hogy egy kis nemzet irodalommal, művészettel, tudománnyal vonhatja magára leginkább a világ figyelmét... A magyar író európaisága, a magyar könyvkiadás nemzetközi rangja, a magyar könyvkereskedelem emelkedett stílusa azt dokumentálja, hogy Magyarország része az európai civilizációnak.”*

A megyében és Miskolcon a harmincas években is rangja volt a könyvünnepeknek, hisz nem egyszer a megye, illetve a város vezető tisztségviselői vállalták fel a könyvhét irodalmi és kulturális programját kidolgozó munkabizottság vezetését. Az érdeklődés Ady, Móra, Móricz, Tersánszky, Kodolányi művei iránt töretlen, de egyre nagyobb figyelem övezi az erdélyi írók munkásságát is. Ellátogatott ez idő tájt a városba Tamási Áron, báró Kemény János és Tavasz Sándor is.

Nehéz lenne egy cikk keretében még csak ízelítőt is adni a könyvnapokra megjelent kiadványokról, de álljon itt néhány név a 30-as években az ünnepekre megjelent szerzők közül: Bródy Sándor, Gárdonyi Géza, Heltai Jenő, Komlós Aladár, Nagy Endre, Prohászka Ottokár, Rákosi Viktor, Tormay Cecile, Fejtő Ferenc, Aszlányi Károly, Csathó Kálmán, Falk Géza, Herczeg Ferenc, Illyés Gyula, Révész Béla, Somogyvári Gyula, Szekfű Gyula, Z. Tábori Piroska, Darvas József, Faludy György, Vas Gereben, Féja Géza, Sík Sándor, Török Sophie stb.

A második világháborút megelőző időszakban újra csökkent a kereslet a magyar irodalom iránt, az érdeklődés ellenére kevesen vásároltak könyvet Miskolcon. De nem volt ez másként szerte az országban, hiába jelentek meg érdekes könyvek. A klasszikusok, mint Janus Pannonius, Arany János, Petőfi Sándor, Jókai Mór mellett új könyvvel jelentkezett a könyvünnepre Dénes Zsófia, Erdei Ferenc, Herczeg Ferenc, Ignác Rózsa, Karácsony Benő, Németh László stb. Az Erdélyi Szépművészek Céh kiadásában olvashatták Remenyik Sándor verseit, Tamási Áron színdarabjait, de 1941-ben jelent meg Csudatáska címen egy székely népmese válogatás is. A negyvenes évek kiadványai között ott volt Mécs László összes verse, Muráti Lili regénye, Szabó Dezső tanulmánykötete, de 1941-ben jelent meg a miskolci születésű Szalay Lajos Vázlatkönyve is, s szinte minden évben kiadásra került egy-egy Tóth Árpád, Tersánszky Józsi Jenő kötet is.

A háborút követően, az ötvenes években szovjet mintára szerveződött át az egész könyves szakma. Ez hatással volt a könyvünnepek célkitűzéseire, tartalmára egyaránt. Széles körben indult meg az Ünnepi Könyvhét előkészítése, a kiadók, a könyvterjesztők és a könyvtárak mellett a munkahelyek és a szakszervezetek is bekapcsolódtak a munkába. Fellendült az olvasómozgalom, de az ünnepi alkalmak állandó szereplői voltak az írók mellett a különféle kulturális programok is. A kiadványok hűen tükrözték a politika célkitűzéseit, így jelenhetett meg Gorbátov: Donyeci bányászok című regénye, vagy a Rákosi Mátyás születésnapjára összeállított munka, mint ünnepi könyvheti kiadvány.

A hatvanas évek ünnepi könyvheti mind formailag, mind tartalmilag már igényesebb kiadványokat forgathatott az érdeklődő. A könyvtárak állandó partnerei a könyves szakma egyéb képviselőinek, s jelentős szervezőmunkát fejtenek ki a magyar kortárs irodalom megismertetése érdekében. Az analfabétizmus felszámolásával párhuzamosan folyik az irodalom népszerűsítése, a nagy számok mögött azonban nincs mindig igazi tartalom.

Ennek ellenére, vagy ezzel együtt is a hatvanas évek végétől fejlődési pályára áll a kortárs magyar irodalom népszerűsítése, s az Ünnepi Könyvhét eseményei valóban ünnepi alkalmakká lettek az érdeklődők, olvasók és vásárlók egyre bővülő táborában. Az 1963-as könyvnapokra jelent meg a borsodi kötődésű Fekete Gyula munkája, *Az orvos halála* című is. Ezekben az

években már a könyvnapok kínálatát bővítette néhány olyan külföldi szerző műve is, mint például 1964-ben Baudelaire vagy Semprun.

A XX. század utolsó évtizedeinek pezsgő könyvünnepeit jellemzi, hogy ellátogatott a megyébe és Miskolcra a kortárs magyar irodalom szinte valamennyi képviselője, de vendégül láthattuk az ország északi felén a kortárs képzőművészet és könyvművészet legjelentősebb képviselőit is. A hetvenes években számos író, költő, irodalomtörténész volt a könyvnapok vendége szerte a megyében és Miskolcon, pl. Bárány Tamás, Benjámín László, Bereményi Géza, Baranyi Ferenc, Varga Balázs, Janikovszky Éva, Jókai Anna, Kiss Dénes, vagy a megyei kötődésűek közül Fekete Gyula, Kalász László, Papp Lajos, Serfőző Simon. Nem maradtak távol az eseményektől a képzőművészet, valamint a könyvművészet képviselői sem. Könyvbemutatók, kiállítások során olyan alkotókkal találkozhatott a megye és Miskolc érdeklődő lakossága, mint pl. Kohán György, Feledy Gyula, Kunt Ernő, Kass János, Erdélyi János, Haiman György, Szántó Tibor, és még sorolhatnánk a neveket.

A nyolcvanas, kilencvenes években egyre bővült a könyvheti kiadványok sora, s ezzel együtt az olvasó és alkotó találkozásainak száma is. Egyre több könyvtár helyezett nagyobb hangsúlyt a könyvhét rendezvényeire, lehetőséget biztosítva a személyes találkozások varázsának. Ma már nem legyőzhetetlenek a távolságok, az országhatárok is könnyebben átléphetők, így az utolsó két évtizedben a könyvünnepek vendégei lehetnek/lehettek egyre gyakrabban a határon túl élő magyar alkotók is.

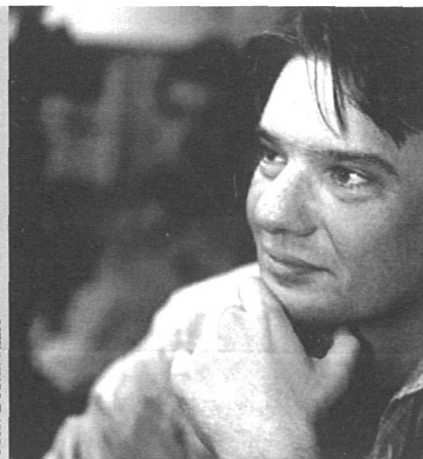
A KÖZBESZÉLÉS ABÁJ-ZEMPLEN MEGYE ÉS MISKOLC ÜNNEPI KÖNYVHETI VÉNDÉGEIRŐL IMMÁR HUSZONHATODIK ÉVE TUDÓSÍT A MEGYEI KÖNYVTÁR SZERKESZTÉSÉBEN ÉS KIADÁSÁBAN MEGJELENŐ KÖNYVHETI ÚJSÁG, HÍRT ADVA A MAGYAR IRODALOM LEGFRISSEBB ALKOTÁSAIRÓL IS. A LAP, VAGY TALÁN TALÁLÓBB A KIFEJEZÉS, A MAGAZIN HASÁBJAIN IDŐRŐL IDŐRE KITEKINTÜNK AZ IRODALOM SZÍNPADÁRÓL, SZÓLUNK A KÖNYVES SZAKMA EGYÉB SZEREPLŐIRŐL, KIADÓKRÓL, SZERKESZTŐI MŰHELYEKRŐL, KÖNYVTÁRAKRÓL ÉS EGYÉB MŰVÉSZETI ÁGAKRÓL IS. HOSSZÚ ÉVEK ÓTA ARRÁ TÖREKSZÜNK, HOGY A MA ÉLŐ S ALKOTÓ MŰVÉSZEKET HOZZUK KÖZELEBB AZ OLVASÓKHOZ, DE NEM MONDTUNK LE ARRÓL SEM, HOGY VISSZAPILANTSUNK AZ IDŐBEN, FŐKÉNT EGY-EGY ÉVFORDULÓ KAPCSÁN. EZ AZ ÉV BŐVELKEDIK ÉVFORDULÓKBAN, S ERRŐL ORSZÁGOS HÍRŰ RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK SORA TUDÓSÍT. A MEGYEI SZÜLETÉSŰ VAGY A VALAMILYEN SZÁLLAL A MEGYÉHEZ KÖTŐDŐ ALKOTÓK, TUDÓSOK, MŰVÉSZEK ÉVFORDULÓIRÓL MI SEM FELEDKEZHETÜNK EL, ÍGY EGY-EGY RÖVIDEBB ÍRÁS, TUDÓSÍTÁS MEGJELENIK ÜNNEPI KIADVÁNYUNK HASÁBJAIN IS KAZINCZY FERENC SZÜLETÉSÉNEK 250., SZALAY LAJOS SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJÁHOZ KAPCSOLÓDÓAN, DE A MAGYAR NYELV ÉVE KAPCSÁN EMLÍTÉST KELL TENNÜNK GELEJI KATONA ISTVÁN RÓL IS. BŐVÍTHETNÉNK A KÖRT, HISZ A MAGYAR TÖRTÉNELEM, A MAGYAR IRODALOM ÉS MŰVÉSZET, A MAGYAR TUDOMÁNYOS ÉLET SZÁMOS KIVÁLÓSÁGA SZÜLETETT, ÉLT, VAGY ALKOTOTT MEGYÉNKBEN, AKI 80, 120 VAGY AKÁR 160 ÉVE SZÜLETETT. KIADVÁNYUNK TERJEDELME AZONBAN VÉGES, S BÁR AZ ELŐDÖK MUNKÁIBÓL, MUNKÁSSÁGÁBÓL ERŐT MERÍTHETÜNK MUNKÁNKHOZ, EZ A KIADVÁNY MEGIS ELSŐSORBAN A MA ALKOTÓIRÓL KELL, HOGY SZÓLJON. KRÓNIKÁSKÉNT, SEGÍTVE AZ ÉRTEKEK MEGTALÁLÁSÁT.

Venyigéné Makrányi Margit

Jó ilyen fiúnak lenni

Beszélgetés
a József Attila-díjjal kitüntetett
Vass Tiborral

Fotó: Dobrik Rezső

Örömmel olvashattuk az idei év József Attila-díjasai között Vass Tibor nevét, aki megyénk fiatal, ám közsímet alkotója, költő, képzőművész, szerkesztő, a Spanyolnátha online művészeti folyóirat főszerkesztője.

Venyigéné Makrányi Margit: Számos díjat, elismerést kapott eddigi pályafutása során. 1995-ben Kassák-díjjal, 2003-ban Szabó Lőrinc-díjjal ismerték el munkásságát, s alig húsz évvel pályakezdése után immár a József Attila-díj birtokosa. A József Attila-díj az először 1929-ben kiosztott Baumgarten-díj helyét vette át 1950-ben, annak a díjnak a helyét, amelyet sohasem kapott meg József Attila, csupán a jutalmazottak között lehetett. Áttekintve e két, nagy múltú díj birtokosainak névsorát, milyen érzés József Attila-díjas költőnek lenni? Mennyire fontos egy művész életében az elismerés, a művészeti díjakban is megnyilvánuló figyelem?

Vass Tibor: Ha a teljesség igénye nélkül csakis a térségünkben alkotó díjazottak névsorára vetődik a szem, Kalász László, Serfőző Simon és Fecske Csaba után e névsorban szerepelni nagy megtiszteltetés. Többen arra hívták fel a figyelmemet, hogy ezt a díjat igen kevesek kapják meg ilyen fiatalon. Volt, aki elmondta, hogy azért nem lepi meg, mert amikor megkaptam, a Kassák- és a Szabó Lőrinc-díjasok között sem volt nálam idősebb. Kollégák szerint a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Miskolci Területi Csoportja legfiatalabb tagjának lenni éppilyen nagy megtiszteltetés. Ilyenkor elmondom, nekem talán nagyobb eséllyel adatott így több jó évet élni, de az ún. életminőségek szempontjából akár teljesen mindegy is lehet, kit milyen életkorában díjaznak. Van, aki egy év alatt él negyvenet, s akad, aki negyven alatt nem tud egyet sem.

Érzékelem, kinek hogyan fontos a díj, kit hogyan alakított (át), de más nevében erről sem tudnék beszélni. Az életem egészen másképp alakult volna, ha az említett díjakkal nem jutalmaznak. Más-másféle elkötelezettségeket, felelőségeket vonnak maguk után. Ahogy a Kassák-díj életre szólóan belém oltotta többek között az eredetiségre, újtásra való törekvést, az ösztönöz a gondolkodást, úgy a Szabó Lőrinc-díj még inkább elmélyítette a helyhez való kötődésem. A szakmai díjaknál talán sokkal fontosabb lenne, ha az ún. hangadó, élnótás kollégák őszinte és felelősebb figyelemmel díjaznák egymás munkáját. Tavaly itt azt olvashattuk, hogy Miskolcon nem igazán beszélhetünk irodalmi életéről. A nyilatkozót korábban a születésnapja alkalmából külön, emlékezetes összeállítással köszöntötte a Spanyolnátha. Tud arról, hogy az egyik legnépszerűbb, legtekintélyesebb onlajn művészeti médium gesztusa volt ez, tud tehetséggondozó programjának helyi és országos műhelymunkájáról, nagy sikerű irodalmi estjeiről. Azok közül, akik felhívják a figyelmem, hogy ezek ellenére mondta, ill. hallgatta, amit, többek azt is elmondják, ez betudható pillanatnyi, feledhető helyezkedési zavarnak, de még a munkámat kevésbé kedvelők között is akadnak olyanok, akik egy másik, magát, ill. helyzetét félreértő megél-

hetési literátor rosszindulatára, amit szerintük a féltékenységből eredő kenyérharc, a tiprás motivál, nem tudnak elfogadható magyarázatot adni. Sokszor értetlenül állnak toleranciám előtt, amikor mondom, inkább megköszönöm azt is, mert felesleges lenne időzni egy ilyen kicsinyes dolog komolysága felett, mert ilyen típusú „szakemberséget” az élet hosszú távon nem igazol. Azt sem hagyom, hogy ellentéteket szítsanak, azonnal leállítom azt a kommunikációt, amely azt hangoztatja, emeljük fel a Spanyolnátha-szót hangosabbra, mert a városhoz kötődő folyóiratokat az önkormányzat úgy állítja egymással szembe, hogy az egyiket a másiknak adott támogatás százszorosával honorálja. Én a tisztességes munkában bízom, mert az meghozza a gyümölcsöt. Tízézerszer izletesebbet, emlékezetesebbet.

V. M. M.: Irodalommal, képzőművészettel egyaránt foglalkozik, bár az önről összeállított bibliográfia adatai szerint munkásságában az irodalomra helyezte a hangsúlyt, versesköteteinek száma folyamatosan gyarapszik. Jól látja-e hangsúlyeltolódást az érdeklődő, vagy van olyan rejtett kapcsolat e két művészeti ág között munkásságában, mely a kérdező előtt rejtve maradt? Képzőművészként milyen megjelenési lehetőségei adódnak, mivel foglalkozik most, hol láthatók munkái?

V. T.: Előfordul, hogy nehezen átjárhatóak, átláthatóak a két művészeti ág összefüggései, én magam sem törekszem arra, hogy átjárhatóságokat teremtek. Néha nem értem, mi tart ettől vissza, néha meg nagyon is. Nem az irodalom és képzőművészetem közös megmutatkozásától való félsz munkál bennem, hiszen jelentős képzőművészeti díjakat is kaptam, aminek következtében gondolhatom azt, hogy nem egyik vagy másik javára történő hangsúlyeltolódásról lehet szó. Eddig szigorúan ügyeltem arra, hogy képzőművészeti munkáimat ne társítsam az írásaim mellé, időben előre haladva talán egyre inkább mélyítve ezzel köztük a szakadékokat. Igen, azt, mert már látom, ott van, s amíg egyiket a másikkal, nem pedig az egymáshoz vezető út bejárásával pihenem ki, addig nincs értelme köztük a jelenleginél tartósabb hidat építeni. Ha valaha lesz magammal közös könyvem, akkor az a kettő között átívelő elnyúlhatatlan hídról fog hol egyik, hol másik hídfőre kiszólni. Egyelőre keveset tartózkodom ezen a hídon, és remeg is rajta a lábam nagyon, inkább csak át-átszaladok rajta; talán ha alkalomadtán úgy tudnék rajta imbolyogni, hogy közben fél kézzel kapaszkodnék, a másikkal dolgozhatnék, lenne érdemes nyoma. Legutóbbi, Nem sok sem című kötetemben már elmerészkedtem odáig, hogy borítóját magam terveztem. Nagy fordulópont ez nekem, mert ennyre közel soha nem engedtem egyikmagamat a másikmagamhoz.

Azon kívül, hogy belátom, kezdettől fogva irodalmi indíttatásúak a képzőművészeti munkáim, legyenek azok tájhoz vagy galériákhoz kötődő installációk, grafikák, mail artok, el kell fogadnom, hogy ritkán kezdek nagyobb ívű képkalkotásba. 2007-es, Akadémia-béli elektrográfiai kiállításom – amelynek köszönhetően képzőművész kollégák kezdték olvasni írásaimat, az írók kíváncsiak lettek képeimre – óta nem alkotam olyan sorozatot, ami miatt ma érdemes lenne fontolóra vennem képeim és szövegeim szoros rokonítását. De lehet, a holnap ebben is változást hoz.

Örömmel válogatok a megmérettetés alkalmi közül, s szívesen – mert eredménnyel – teszem zsűrik elé a munkáimat, és a jelentős felkérések sem szokták elkerülni a figyelmem. Furcsa felmérnem az „éppenholt”-t, tér-képét adni a jelenlétnek, azért is, mert több mint egy évtizede tudatosan nem dokumentálom magam, nem vezeték publikációs jegyzéket, kiállításaim nem jegyzem fel sehova. Korábban éppolyan tudatosan vezettem, mint amilyenell most nem. A fordulat az volt, hogy rájöttem, a lista kínosan szembesít a környezet által mérhető olyan aktivitással, ami sohasem érdekelt. A listavezetés közben biztos ügyeltem arra is, hogy „rádolgozzak”, érzem el, hogy bizonyos időszakokon belül itt-ott újból jelenjek meg, vagy hódítsak meg új területeket. Pfúj; ez felesleges feladattudatot rótt rám. Ha azt nézem, hogy két évtizedes alkotómunkám egyik felében úgy történt, a másikban meg így, akkor jó felezőidőben vagyok, s már eleget vezekeltem. Lehet, hogy a jelen felsorolás után elkezdem majd a „láthatást” jegyezni, hogy tudatosan a sor bővítésére törekedjek? Á, inkább nem. Sorolom, ami eszembe jut a perpillanat-láthatásból: a Színháztörténeti- és Színeszmúzeum Nagyvők, a Miskolci Galéria Petró-házának Találkozás Dawid Bowie-val c. kiállítása, a sárospataki Újbástya Rendezvénycentrum, a budapesti Csepel Galéria, a Salgótarjáni Tavaszi Fesztivál, a kaposvári Festők Városa Hangulatfesztivál tárlatai. Ma kaptam a hírt, hogy a finnországi Haamennlinne-ben, Sibelius szülővárosában egy zenei fesztivál nyitóünnepségén bemutatják egy grafikám. Nos, ha fél év múlva karcsúbb lenne egy ilyen lista, északnál jobban koncentrálnék délre, itthonnál külföldre, akkor rosszul dolgozom? Hosszú távon érdemes ezt is vizsgálni...

V. M. M.: *Kötetei lapozgatva feltűnő, hogy mennyire nagy hangsúly helyeződik a szerkesztésre, a formai megjelenésre. Egyes kötetek már-már képzőművészeti alkotásként hatnak az érdeklődőkre. Mennyire fontos üzenethordozó a kötet megjelenési formája?*

V. T.: Öröm, ha ez feltűnik: akkor elértem, hogy bírhatnak olyan hangsúllyal, mint amilyeneket a megmunkálási közben gondolhattam rólok. A könyvből olvas az ember, olvasni pedig intim viszony. A jó szöveggel elvonul az ember. Nem szívelem például az olyan regényeket, melyek külső megjelenésére nem, vagy kevésbé fektetnek hangsúlyt. A Vöröstorony kincsből vagy A koppányi aga testamentumából jobban emlékszem rajzvonalakra, mint mondatokra. Se a koppány, se az aga, se a testamentum szót nem értettem, amikor nekikezdtem. A rajzokat viszont igen, azok vonzottak. A Kincskeresőt bizonyára soha nem szerettem volna meg annyira, ha nem látom, hogyan formálódik a jégvirágok mezejébe fordítva az S betű. A képzelet nagy úr, de nekem a nagyregény nem jön be. Még ha lány-, akkor se. Na jó, legfeljebb ha fontos üzenethordozó, nagy hangsúllyal szerkesztett formailag is.

V. M. M.: *Egyik kritikusa az Ön munkásságának, költészetének jellemzőeként a következő kifejezéseket sorolta fel többek között: eredetiség, autonóm értékszféra, ösztönösség, megtervezettség, többértelmű/sokrétégű szöveg, műfajok keveredése, szó-játékosság stb., hogy csak néhány kifejezést említek. A nyelvi játékosság - a nem szakmabeli is érzi - nem öncélú. Talán a sebezhetőség leplezése?*

V. T.: A nyelv számomra nem csak egy kellék, amely segítségével hű alattvalóként történetet, cselekményt vezethetek. Ha szeretem megcsalni a nyelvet, kicsalni belőle, amit azt megelőzően nekem még nem sikerült, akkor csakis azért teszem, hogy közben élvezettel kutathas-

am, tanulmányozhassam őt (is). Ha ez öncélú is, nem félek tőle. Attól sem, ha az alkotás nem mutat túl önnön magamon. Én öncéljaim megvalósítása érdekében írok. Ha ez értéket képez, s befogadóra lel, az számomra bónusz. De dolgoznék bónuszpontok motiválása híján is. Kollégám a minap mondta, legyek arra büszke, ha olyan helyeken bukkannak fel szavaim, ahol nem az én műveimről beszélnek, ugyanakkor a helyzetből a műveimre való utalás egyértelmű: értékeljem, ha bármi kapcsán hamismásról, fűge újakról, beirodalmazásról vagy épp nem sok semről esik szó, azt is, ha bővítettem az esőnap és a bevallás garnitúra szavak, szókapcsolatok jelentéskörét.

V. M. M.: *Alig húsz éves alkotói múlttal a háta mögött már nagyon sok mindent létrehozott, megírt, szerkesztett, de jelenléte az irodalomban, művészeti életben egy online folyóirat kapcsán szinte állandónak mondható. Hol tart ma, hol a helye s merre tart a Spanyolnátha művészeti folyóirat?*

V. T.: Hódolatom az anonim művészeknek, de én nem tudok exhibicionizmus nélkül alkotni. Nem olyan módon kívántam nagyszavakat hozzáadni a történelemhez, mint pl. honlap, spanyolnátha. Olyan nagyokat akartam, mint A honlap, Spanyolnátha. A folyóirat 2004-es alapításakor cél volt, hogy fél évtized alatt nője ki magát odáig, hogy ahol együtt kerül szóba internet, művészet és folyóirat, ott ne csak megkerülhetetlen akárhányadik, néha véletlen-dobogós legyen, hanem hosszú távon az első három legbefolyásosabb médium között tartsák számon. Az idén öt éves Spanyolnátháról mértékadó helyeken már jó ideje kommunikálják ezt, ezért bízhatunk a pozíció megtartásában.

V. M. M.: *„Egyre tudatosabban vagyok és maradok vidéki”, írta Márai Sándor. Ön, aki Miskolcra nem Budapestre, hanem egy borsodi kisteleplésre költözött nemrég, hogyan látja ezt a kérdést?*

V. T.: Soha nem gondolkoztam Budapest és vidék konstellációjában úgy, hogy a kettő között választanom kellene. Miskolcon: *maradtam*. Tiszteletbeli fővárosi, zuglói meg: *lettem*. Ha szakmailag hátrányt okozott volna az, hogy nem a fővárosban élek, lehet, akkor is inkább Miskolc marad, s nem az alkotásra teszem fel tudatosan az életem. Feltett szándékom volt, hogy percnél tovább soha ne zavarjon, ha azt látom, nem jutok olyan előnyökhöz, amelyeket mások a fővárosiasságukkal talán inkább meg tudnak szerezni. Távol maradtam azoktól, akik vidékiségüket a sikertelenségért okolható mentő körülményként fogták fel. Szerencsémre többször várt munkahely Pesten, de hívó szavak ellenére Miskolc maradt az otthonom. Örülök, hogy ide születtem, engem a város mindig megbecsült, s igyekeztem én is becsülni őt: nem bánt, hogy lett volna módom jobb évek reményében elmenni, s soha nem álltam kötélnék. Kevés annyira tudatos maradás volt életemben, mint Miskolc, ahhoz fogható pedig, hogy még vidékebbre költözsem, s ne csak azért, hogy ne csöngethessen be annyi és olyan váratlan vendég, mint a városban, talán nem is volt még. Hernádkakhoz hat éves korom óta kötődöm, a nyarakat rendre itt töltöttem, s pár éve a szüleim nyaralójával szemben építkeztünk, ahol boldog, békés, biztonságos életet élünk.

V. M. M.: *Több Önnel készült interjú olvasva feltűnt, hogy nagyon gyakran említi a fiát, nem kis büszkeséggel, felelősséggel is a hangjában. Mennyire fontos egy „független alkotónak” a család, a gyermek?*

V. T.: Apa, olyan büszke vagyok rád, mondta a fiam. Sokan gratuláltak neki a miskolci iskolában, a hernádkaki haverok közül, talán ennek köszönhetően is kerekedett benne nagyobbra, így kimondhatóra ez a büszkeség. Gratulálok, hogy ilyen apukád van-szöveg minden jóérsű gyerek agyára megy. Ezért kell-e magyaráznom, hogy a szívből jövő szavak hogyan mérhetőek másokéhoz, kell-e nála nagyobb elismerés. Na jó, igen, kell, de nem nagyobb, hanem más. A szülőké. Ha apám, anyám mondja. Jóérsz tudni, hogy nekik is sokan gratulálnak, miskolci házukban, hernádkaki ismerőseik közül, hogy ilyen fiad van. Jó ilyen fiúnak lenni.

„Nincs más haza, csak az anyanyelv”

Konferencia Kazinczyról

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és tagszervezetei, az Olvasószolgálati Szekció és a Borsod megyei Szervezet, a Zempléni Múzeum és a sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár támogatásával 2009. május 21-én a „A Magyar Nyelv Éve” alkalmából „Nincs más haza, csak az anyanyelv” címmel konferenciát szerveztek Sátoraljaújhely-Széphalmon.

Kazinczy Ferenc születésének 250. évében ennek az országos szakmai programnak a keretében emlékeztek a magyar kultúra, a magyar irodalom kimagasló személyiségére, alkotójára, a magyar nyelvújítás vezéregyéniségére. A rendezvényen mind az előadók, mind a résztvevők körében a határon túliak részvételére is számítottak.

Tájékoztatásul, emlékeztetőként itt közöljük a nagy sikerrel lezajlott konferencia programját:

10.30 Köszöntők

Dr. Ódor Ferenc, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés elnöke

Szamosvölgyi Péter, Sátoraljaújhely város polgármestere

Bakos Klára, Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöke

Venyigéné Makrányi Margit, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója

11.00 A fordító Kazinczy indulása

Előadó: Dr. Borbély Szilárd, Debreceni Egyetem

11.30 Élet és költészet egysége

Előadó: Dr. Gergye László, ELTE, Budapest

12.00 Kazinczy és az angyal

Előadó: Dr. Péterfy Gergely, Miskolci Egyetem

12.30 Kazinczy Kassája

Előadó: Kováts Miklós, Kassa

13.00 Ebéd

14.00 Egy Kazinczy bibliográfus: V. Busa Margit

Előadó: Fehér József Zempléni Múzeum, Sátoraljaújhely

14.30 Kazinczy Ferenc könyvtári gyűjteménye Sárospatakon

Előadó: Kiss Endre József, Sárospataki Református Kollégium Gyűjteményei

15.00 A magyar nyelvújítás

Dr. Kováts Dániel - Nyiri Péter, Magyar Nyelv Múzeuma, Széphalom

15.30 A Magyar Nyelv Múzeumának bemutatása, koszorúzás

Bánfalvy Anna

Kazinczy kertjei

(részletek)

Polihisztor, tudós, ügyvéd, levéltáros, irodalmár, költő, hazafi, férj és apa, nyelvújító, – kertész. Kazinczy Ferenc sokoldalú, páratlan személyisége volt a magyar irodalomnak és történelemnek, ezt mindannyian tudjuk – kevesen tudjuk viszont, hogy a kertekért, kertművészetért is rajongott, élénk érdeklődéssel fordult a növények felé. Egész életét végigkísérte ez a szenvedélye, utazásai és raboskodásának idejét, otthon, saját gazdaságában töltött éveit is meghatározta.

Kazinczy sokszor említi úgy a kerteket, mint „legszebb hely a magányra”. „Gyönyörű magány”-ként említi az Esterházyak tatai kertjét, melyet többször is felkeresett, és kritikával is illetett 1803-ban: a kertész „annyira elborította volt bokrokkal és fákkal a kertet, hogy abban alig talált gypet a szem, hol megnyughassék”. Huszonnyolc évvel később, mikor ismét ott járt, már kiirtották a csalitot, a kertben hatalmas olasz-nyárfák álltak, melyeket Kazinczy két öllel sem ért körül. A kert ékességének „gazdag vízi partiát” tartotta.

Az én életem című művében (Széphalom és házi dolgaim, 1801-1810. fejezet) sokat olvashatunk saját földjeinek, kertjének alakításáról. Kazinczy anyjától kapott földjein gazdálkodott, több szülője mellett nagy birtoka a mai Széphalomban volt. A területen korábban egy serház állt, és a család is csak úgy emlegette a földet, hogy „a serháznál”. Kazinczy előbb Pereszténeket akarta nevezni, majd „végre 1794-ben, szüret után, egy ágast

állítottam fel ott, hol most a kút vagyon, közel a Szakszon sővényéhez, melynek táblájára e szókat írtam: ABAÚJ VÁR-MEGYE. PRAEDIUM. SZÉPHALOM. 1794". Mikor a tábla tönkrement, az Újhelyből érkező út jobb szélére rakatott egy újat, ugyanezzel a felirattal, csak 1806-os évszámmal (ekkor költözött Széphalomra). Kazinczy itt éveken át építkezett. Rabsága közben fivére próbálta megszerezni magának a birtokot, és tönkre tette az addig elkészült részeket. Távollétében írt egyik levelében öccsétől érdeklődik, hogy hány fenyőfa él még, és a vörös bodza hozott-e sok hajtást. Kazinczy nagy figyelmet fordított a kert kialakítására, melyet az építkezéssel párhuzamosan már megkezdett. A föld igen rossz minőségű volt. Elsőként az elvadult cserjék kiirtásához kellett fognia, ezt feljegyzései szerint az 1790-es szüret után kezdte. „...a kis ligetből elkerítettem egy mintegy huszonegy köből alávaló gazt, körülsáncoltattam, s irtatni kezdettem, hogy a két dombon nekem holdföldjeim, rétem, szőlőm, gyümölcsös, veteményes és méhes kertjeim angol ízlésben lehessenek.”

Birtokán kutat ásott, pincét vájtott. Ez sajnos beomlott, helyén kis tó gyűlt össze, ahol a kacsák és ludak fürdőztek. 1794-ben már csaknem teljesen ki lett tisztítva a kertnek szánt terület, melyen völgy húzódott végig: ebben sok ribizlit és almafa-oltványokat ültetett, az erdő mellett hársfa-allét telepített. Mikor 1801-ben munkácsi rabságából hazatért, öccse már tönkretette a birtokot, úgy az épületet, mint a kertet: az oltványok kiszáradtak, az irtásokat parasztok szántották. Ebből az állapotból fogott hozzá újból a kert kialakításához. 1806-ban Kazinczy kérésére a kassai püspök megengedte, hogy egyévesen elhunyt kislányát a kertben, családi nyughelynek kijelölt helyen temesse el. Ahogy írja: „*famíliai temetőnek szenteltethessem fel*” ... „*körül ültettem ősszel boszkéttal, hogy a kertben járók szemei elől a hely elrekesztessék*” (boszkét: facsoport, cserjés, liget). Még ebben az évben a temető mellett szilvást ültetett, mely három év múlva termett először. 1807-ben újabb szilvást ültetett, 1809-ben a kert Toronya felé eső kerítését végigültette mogyoróval és füzekkel, de ezek közül csak a bányácsi szegletben telepített vörös füzek maradtak meg, ott nedvesebb volt a föld. A kertben sok ültetés sikertelen volt, mert a föld gyenge, trágyázatlan volt, és szárazság is pusztított. A mostoha időjárás miatt a szőlők is keveset termettek ezekben az években. 1810-ben Kazinczy Kázmérből hozatott „*szilvafialokat*”, melyeket a liget kis patakja mellé ültetett. 1809-ben egy újhelyi professzor (Nováki) oltott kajsziarack- és almafákat. A leírásokból tudjuk, hogy a kert bejáratánál egy *Populus canadensis* (kanadai nyár) állt. Ezt a pesti botanikus kertből hozatott fáról szaporította Kazinczy. A kert legöregebb jegenyefáit a regmeci birtokról hozatta, 1808-ban gáyszfűzet és gyertyánt ültetett.

A polihisztor Kazinczy emlékét és földi maradványait őrzi ma is egykori birtoka, Széphalom, a hely, mely oly kedves volt a szívének, ahol élt és dolgozott. Példaértékű sokoldalúsága, rugalmassága, érdeklődése: nyitott szellemmel járta végig élete útját. Feljegyzéseivel, leveleivel, útleírásaival hozzájárult kora történelmének megismeréséhez, - nem kevésbé a hazai kertművészet, stílus és ízlés bemutatásához. Széphalom, ma hazánk egyik legfontosabb, leglátogatottabb irodalmi emlékhelye, itt áll Kazinczy mauzóleuma és sírkertje, valamint a közelmúltban épült Magyar Nyelv Múzeuma.

A Miskolci Egyetem BTK
Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézete,
Tanárképző Intézete és
Történettudományi Intézete,
valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Szervezet
Magyar Nyelv Múzeuma

meghívja Önt és Barátait 2009. június 4. csütörtök 10³⁰ órára

a Magyar Nyelv Múzeumába (Sátoraljaújhely-Széphalom)

a **Kazinczy Ferenc** (1759–1831) születésének
harmadfél száz éves jubileumára rendezendő

Kazinczy-emlékülésre.

A Kazinczy-emlékülés programja

10.30 Az Emlékülést megnyitja:

Dr. Illésné dr. Kovács Mária –
az ME BTK dékánhelyettese

10.40 Barta János: Zempléni birtokosok összetétele (DE BTK)

11.00 Soós István: II. József tanügyi inspektora (MTA TTI)

11.20 Debreczeni Attila: A Kazinczy kritikái kiadás (DE BTK)

11.40 Gyapay László: A klasszikus szépségideál és Kazinczy poétikája (ME BTK)

12.00 – 13.00 Ebédszünet

13.00 Kovács Mária-Kecskés Judit: Nyelvújítás – Szaknyelvújítás (ME BTK)

13.20 Tóth Péter: A közigazgatási – jogi nyelv megújítása (ME BTK)

13.40 Kőmíves Tibor: A szlovák nyelv megújítása (ME BTK doktorandusz)

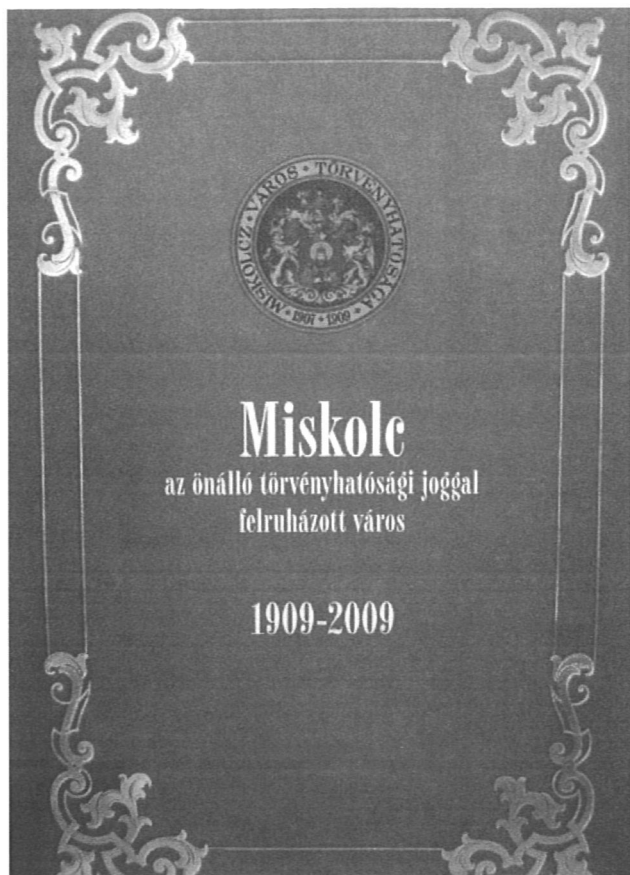
14.00 Porkoláb Tibor: Virág Benedek Lámiaja – A literátori barátság ideája Kazinczy körében (ME BTK)

14.20 Békési Gábor: „A mandátum kiadója”: Kazinczy Ferenc szövegkiadói tevékenységének újraértékelése (HOM)

14.40 Ugrai János: A pataki kollégium vagyoni állapota Kazinczy korában. Egy intézményi leltár tanulságai (ME BTK)

15.00 Nyíri Péter: Kazinczy Ferenc és a Magyar Nyelv Múzeuma – eszmei folytonosság és nyelvészeti örökség (a Magyar Nyelv Múzeuma)

15.20 Oláh Tamás: Kazinczy Ferenc kapcsolata Zemplén vármegye levéltárával (B.-A.-Z. m. Levéltár, Sátoraljaújhelyi Fióklevéltára)

Miskolc – Isten éltesse sokáig!

(Dobrossy István: Miskolc az önálló törvényhatósági joggal felruházott város 1909-2009, Miskolc, 2009. A Pfliegler J. Ferenc Emlékére a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárért Alapítvány kiadványa)

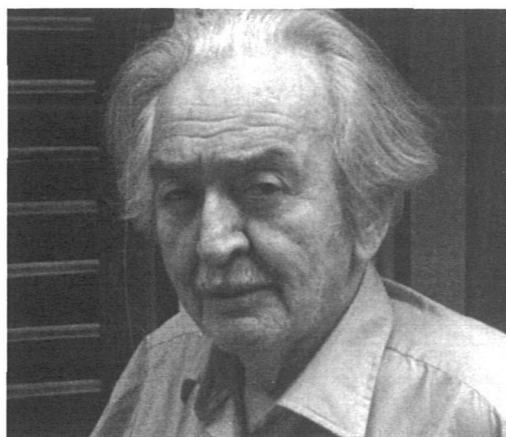
Kettős centenárium, ünnep a javából: száz éves a város ma is viselt címere és a megyékkel azonos jogállása. Miskolc történelme bővelkedik a küzdelmes epizódokban - szimbólumának és státuszának sorsa sem nélkülözi a fordulatokat, karakteres szereplőket, érdekütközéseket. Száz év nagy idő és még annál is nagyobb, hiszen tekintettel az előzményekre, a jeles centenárium ünnepségekor a középkori címer, a mezővárosi fejlődés, a rendezett tanácsú jogállás értelmező felemlítése is része a történeti háttérnek.

Dobrossy István könyve egyfelől forrásközlés, szó szerinti átiratban tartalmazza I. Ferenc József 1909. május 11-én keltezett címeradományozó oklevelét és a díszes levéltári dokumentum faksimiléjét; másrészt történeti feldolgozás, amely - Miskolc monográfiái és egyéb szaktanulmányok alapján - olvasmányos stílussal rendszerezi a kapcsolódó információkat. A kötet 117 oldalán ekképpen kapunk teljes körű ismertetést az évszázadokat átölelő folyamatokról és azok napjainkig ható eredményeiről. Uralkodók és polgármesterek, országgyűlési képviselők és miniszterek e történet főszereplői, a lényeg mégis maga a város: falakban és infrastruktúrában, jelképekben és jogszabályokban megmutatózó fejlődése, de mindenekelőtt a változások emberi tényezője, a miskolciak közössége. Koronauradalmi jobbágyok, polgárosodó nemesek, cipszerek, görögök meg zsidók, reformátusok és katolikusok keresik boldogulásukat a Szinva völgyében, munkálkodó hétköznapijaikból táplálkozik az a fokozódó lüktetés, amely évszázados ütemével valódi várossá formálja Miskolcot. Lakói sokat marják egymást, pörölnek többek között olyasmiken, hogy Szent István vagy Luxemburgi Zsigmond látható-e Miskolc középkori pecsétjein; a kuruc időkben az ötvös szándékolatlan kontársága vagy tudatos rebellis elkötelezettsége okozta-e a szent királyt váltó - szőlőfűrtöt és kalászatot tartó kékdolmányos - hajdú megjelenítését a címeren; Borsod vármegye védőszárnyai alatt vagy azokkal egyenjogú partneri haladásban boldogul-e jobban a város. Különböző elképzelések és eltérő érdekek egészséges sokszínűségében mégis megszületnek a kompromisszumok, hiszen mindenki tudja, érzi, kimondatlanul is megéli, hogy a saját sorsa, a szomszéd sikere, az utca hangulata és nagyszülei sírja része egy olyan egységnek, amit a legkönnyebben ekképpen tudunk megnevezni: Miskolc.

Identitása van a városnak és Dobrossy István könyve, ha úgy tetszik, Miskolc „személyi igazolványa”, melyben a fényképnek megfelelő címer, és a státuszt demonstráló megyei (korabeli kifejezéssel: törvényhatósági) jogállás éppen száz esztendő!

(Kapusi Krisztián)

ÁLTALUK HÍRES E VÁROS...

SZALAY LAJOS

FERENCZI SÁNDOR

KAFFKA MARGIT

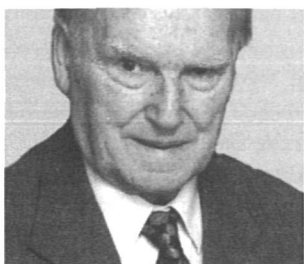
KONDOR BÉLA

LENGYEL MENYHÉRT

REMÉNYI JÁNOS

TERPLÁN ZÉNÓ

SZABÓ LŐRINC

VÉGVÁRI LAJOS

Szándékaink szerint ez a kiskönyvsorozat azoknak az elmúlt században élt embereknek emlékéét idézi, akik életükkel, munkásságukkal kötődtek e városhoz, akik lelkületükkel, szellemükkel gazdagították a genius locit, és egyben jó híret vitték az itt élőknek, öregbítették Miskolc hírnevét

A sorozat elindítója és gondozója a Szépmesterségek Alapítvány és a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum

A sorozat kreatív tervezője az Á. Tóth és Barátai Kft.

Á. Tóth & Barátai
PRODUKCIÓS ÉS REKLÁMÜGYNÖKSÉG KFT.

Fotó: Bujdos Tibor

Miskolc Megyei Jogú Város a város irodalmi életében szerzett érdemekért minden évben Szabó Lőrinc-díjat adományoz. Idén ezt a kitüntetést Porkoláb Tibor, a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar Régi és Klasszikus Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének egyetemi docense, irodalomtörténész kapta. A díjazottal Jenei László beszélgetett.

Jenei László: *Talán megbocsátja az Olvasó, hogy régi barátságunkra való tekintettel tegeződni fogunk. Kérhetnék-e először is egy rövid pályarajzot?*

Porkoláb Tibor: Hogyne. A Földes Ferenc Gimnáziumban érettségiztem 1983-ban, majd a szombathelyi „előfelvételis” katonaev leteltével a Kossuth Lajos Tudományegyetem magyar-történelem szakát végeztem el. Debrecenből 1989-ben tértem vissza Miskolcra, mégpedig Zimonyi Zoltán invitálására, aki – Mile Lajos közreműködésével – éppen ekkor hozta létre a Herman Ottó Múzeumban az Irodalom-, Sajtó- és Színháztörténeti Osztályt. Az Osztálynak elsősorban egy új múzeumi gyűjteményi egység megalapítása és fejlesztése volt a feladata, ám a város és a régió irodalmi életének a szervezését is magára vállalta. Érdekes és mozgalmas évek következtek. Ugye emlékszel rá: a kilencvenes évek elején – Orpheus címmel – még folyóiratot is szerkesztettünk együtt! Sőt óraadóként is tanítottam négy éven át az Avasi Gimnáziumban a regionális irodalomoktatási kísérletnek nevezett program keretében. A múzeum ekkor a térség egyik legfontosabb tudományos intézménye volt: olyan kiváló tudós-

kollégákkal dolgozhattam itt együtt, mint Szabadfalvi József, Kunt Ernő, Fügedi Márta, Viga Gyula, Veres László, Kárpáti László, Gyulai Éva (és még sorolhatnám a neveket). A Miskolci Egyetem újonnan alapított bölcsész- és társadalomtudományi szakjait aztán erre a szakembergárdára lehetett alapozni. Ebben a múzeumban kaptam én munkaszobát, számítógépet, és ami a legfontosabb: szellemi szabadságot – és ezért nagyon hálás vagyok. A kilencvenes évek közepén múzeumi programként indítottam el a történeti Abaúj, Borsod, Gömör és Zemplén irodalmi emlékhelyeinek feltárását. Az irodalmi topográfia, az ikonográfia, a mikro- és kultusztörténet módszereit ötvöző kutatómunka eredményeit – Bujdos Tibor fotós barátom közreműködésével – kötet formájában is megjelentettem (*Irodalmi emlékhelyek Abaújban, Borsodban, Gömörben és Zemplénben*, Miskolc, 1997). Ekkor már – másodállású tanársegédként – az egyetemen is tanítottam. Kabdebó Lóránt professzor hívott meg az általa vezetett Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszékre. Egyébként az ő főszerkesztősége alatt vettem részt 1995 és 1998 között az Új Holnap című folyóirat szerkesztésében. És bizony lassan-lassan két fontos kérdésben is döntenem kellett: muzeológus maradok, vagy inkább az egyetemi oktatói pályát választom; a XX. századi (modern) vagy a XVIII–XIX. századi (klasszikus) magyar irodalom kutatásával kívánok foglalkozni. A korántsem könnyű döntés megszületett, és 1999 januárjától a Felvilágosodás és Romantika Irodalma Tanszék teljes állású adjunktusa lettem. Filológiai és irodalomtörténeti előadásokat, szemináriumokat tartottam; szerkesztettem – Kovács Sándor Ivánnal és Kovács Dániellel – *A Miskolci Egyetem Textológiai Műhelyének Füzetei* című sorozatot; irányítottam a múzeum és az egyetem Textológiai Műhelyének közös Lévay-kutatási programját. Például – egyetemi hallgatók közreműködésével – sajtó alá rendeztem a költő kéziratok naplójegyzeteit („*Szentpéteri üres fészek*” Lévay József naplója, I-II, Miskolc, 2001). A doktori (PhD) fokozatot 2004-ben szereztem meg, disszertációm „*Nagyjainknak pantheonja épül*”. *Közösségi emlékezet, panteonizáció, emlékbeszéd* címmel 2005-ben jelent meg. Jelenleg a BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetének (ezen belül a Régi és Klasszikus Magyar irodalomtörténeti Tanszéknek) a docense vagyok. Évfolyam-előadásokat és szövegértelmező szemináriumokat tartok a klasszikus magyar irodalom története tárgykörben, továbbá könyvészeti-filológiai és irodalmi muzeológiai bevezető kurzusokat, valamint szövegmodszertani, textológiai és kultusztörténeti speciális kollégiumokat, szakdolgozat- és doktorandusz-szemináriumokat vezetek.

J. L.: *Pár éve is komoly szakmai elismerések értek. A MTA Irodalomtudományi Intézete évente egy személynek adja a Martinkó András-díjat. Előtted olyan neves szakemberek kapták, mint például Szajbély Mihály és S. Varga Pál; te 2003-ban kaptad meg, s a következő évben Margócsy István. Megnyugtató érzés lehet, hogy a szakma ilyen szinten tart nyilván. Bár ezt a díjat egy bizonyos publikációra adják, mégis, gondolom, az elismerés hosszú-hosszú publikációs listát igazol vissza.*

P. T.: A Martinkó-díjat azért a tanulmányomért kaptam, amely 2002-ben jelent meg az Irodalomtörténeti Közleményekben *A „Dicsőség Temploma”-képzet és a bárdköltészet szerephagyomány* címmel. A díjjal tényleg „kiváló társaságba” kerültem. Ugyanakkor én úgy tekintek erre a díjra, hogy ez nem csupán nekem szól. Ez a díj részben annak az elismerése, hogy a Mis-

kolci Egyetemen is színvonalas kutató- és oktatómunka folyik a klasszikus magyar irodalom körében. Ez a díj tehát azt jelezi, hogy immár Miskolc is rajta van e korszak kutatásának tudományos térképén.

J. L.: *2005-ben pedig elnyerted az MTA három éves Bolyai Ösztöndíját. Milyen kutatási programra kaptad?*

P. T.: A „nemzeti költő” státusa a klasszikus századforduló irodalmában (*A Virág Benedek-szövegkorpusz textológiai-filológiai, poétikai és történeti kommunikációelméleti vizsgálata*) című program egyfelől választ kívánt adni arra a kérdésre, hogy mivel magyarázható Virág Benedek kortársi elismertsége és rendkívülinek mondható tekintélye. E presztízsről egyébként sokat elárul, hogy az egymással vitában álló literátorok (például Batsányi és Kazinczy) egyaránt eligazító tekintélyként hivatkoznak rá mind erkölcsi-életvezetési, mind poétikai-esztétikai, mind prozódiai, mind pedig grammatikai-helyesírási kérdésekben. A program másfelől arra irányult, hogy végre tudományos igényű kiadásban legyenek hozzáférhetőek e jelentős – bár a középiskolai tankönyvekből kiszorult – költő „poétai munkái”. A tudományos igény részben azt jelenti, hogy a szerzői szövegek filológiai-textológiai szempontból gondozott formában kerülnek kiadásra, részben pedig azt, hogy a szövegkiadást a szövegek megértését segítő (kötetnyi terjedelmű) magyarázó apparátus egészíti ki. Virág Benedek a XVIII–XIX. század fordulójának reprezentatív ódaköltője. A költeményeinek tudományos igényű (ügynevezett kritikai) kiadása nem csupán a Virág Benedek-kutatást határozza meg évtizedekre, de a korszak irodalmi jelenségeinek a vizsgálathoz is nélkülözhetetlen segítséget jelent. Ez a Bolyai-ösztöndíj által támogatott kutatómunka jórészt lezárult, az elkészült anyag lektorálás előtt áll, és csak remélni tudom, hogy a Virág Benedek-kritikai kiadás mihamarabb megjelenhet a Régi Magyar Költők Tára XVIII. századi sorozatában.

J. L.: *Azon túl, hogy ez kimagasló szakmai elismerés, megfelelő háttérrel biztosít egy ilyen ösztöndíj a nyugodt kutatómunkához?*

P. T.: Nem. Nagyon sokat segít, de önmagában, mondjuk egyetemi oktatói státusz nélkül ez az – egyébként valóban igen rangos – akadémiai ösztöndíj sem biztosít megfelelő háttérrel. A hazai tudomány (egzisztenciális) rendszere úgy épül fel, hogy az alapbiztonság a státusszal jár, de jelentősebb kutatási programokhoz külső finanszírozási formát (például ösztöndíjat, kutatási alapokból származó támogatást) kell találni. Ez pedig egyáltalán nem könnyű. Sokszor nem is sikerül. Egy bölcsészoktató nem fog a szakmájából meggazdagodni. Ugyanakkor illetlen, sőt hamis lenne a panasz. Amikor reggelente az Avason át beszélgetek a munkahelyemre, újra és újra azt érzem: kivételesen szerencsés ember vagyok. Azért kapok (igaz, nem túl nagy) fizetést, amit ingyen is örömmel csinálnék. Például Virág Benedek, vagy éppen Petőfi-szövegekről beszélgethetek hallgatóimmal. Remek oktatói-baráti kör vesz körül. És bár a munkaidőm soha nem telik le (azaz hazaérve az íróasztalomhoz ülök), otthon is azzal kell foglalkoznom, amit szeretek.

J. L.: *Részt vettél egy olyan kutatási programban is, ami talán éppen a ti tevékenységetek révén lett „trendi”: a kultusz kutatásában. Elmondanád röviden és közérthetően, miről is van szó?*

P. T.: Lehetetlent kívánsz. Ezt röviden vagy közérthetően lehetne megtenni. Mindenesetre megpróbálom. Az irodalomról lehet például a „miért szép?”-kérdés mentén beszélni. Így jórészt esztétikai-poétikai kategóriákkal operálhatunk. Ugyanakkor arra is rá lehet kérdezni, hogy egy szerzőnek, egy szövegnek, egy intézménynek stb. mi a társadalmi funkciója, azaz voltaképpen mire is használja az irodalmat egy kisebb vagy nagyobb közösség. A kultusz kutatás elsősorban ez utóbbi kérdésre keresi a választ. Például az 1859. évi nagyszabású Kazinczy-centenárium nem csupán egy kultikus figura iránti tisztelet kinyilvánítása. Az országos ünnepségsorozat egy „tetszhalott” nemzet feltámasztásának, a közösségi identitás megerősítésének az alkalma is. Kazinczyt nem is jelentős irodalmi művek alkotójaként, hanem a nemzeti lét biztosítékának tekintett magyar nyelv fenntartójaként, kiművelőjeként ünneplik. Az ilyen kultusz események szer-tartásrendjének és beszédmódjának a vizsgálata rendkívül tanulságosnak bizonyulhat. A kultusz kutató számára éppen azok a műfajok (például az emlékbeszéd) és azok a jelenségek (például az írói ikonográfia) válnak fontossá, amelyek korábban kívül rekedtek az irodalomtörténetek érdeklődési körén. De a kultusz kutató figyelmét azok a törekvések is felkeltik, amelyekkel egy-egy szerző igyekszik befolyásolni, sőt meghatározni a róla kialakuló képet (imázst). A korábban említett Virág Benedek például mindent elkövet azért, hogy „magyar Horatiusként” jelenhessen meg a korabeli nyilvánosságban, Kazinczy pedig goethei szerepet próbál eljátszani a magyar irodalomban. A kultusz kutatásnak talán az egyik legtöbbet ígérő területe a szerzői énformálás nyelvi és nem nyelvi stratégiáinak a feltárása.

J. L.: *Hogy vagy a tanítással? Számos volt és jelenlegi tanítványodtól hallok, hogy kedvelnek. Két különböző karakter kell-e mondjuk a filológiai kutatómunkához és az egyetemi oktatáshoz?*

P. T.: Ezt örömmel hallok. Már csak azért is, mert talán a szigorúbb oktatók közé tartozom. Nem kívánok népszerűséget vásárolni szakmai engedékenységgel. Más karok hallgatói sokszor hangoztatják: könnyű a bölcsészeknek, ott a legrosszabb jegy a négyes. Hát az én szeminaristáim és kollokválóim harsányan tudnák cáfolni ezt a hiedelmet... Jelenleg a legnagyobb oktatói kihívásnak azt tartom, hogy miként lehet az immár „bolognai” generációkkal a gyakran hiányzó szövegértési és szövegformálási alapkészségeket elsajátíttatni. Mert a filológiai és tárgyi ismeretanyag csak ilyen készségek birtokában formálódhat alapos és hatékony tudássá. Nagyon-nagyon leegyszerűsítve: módszertanilag iskolázott szakemberek, szakmailag felkészült magyartanárok képzése a feladat. Ezt a feladatot azonban igencsak megnehezíti a bölcsészkarok, illetve a tanári pálya – finoman fogalmazva – kétes társadalmi megítélése. Azt is mondhatnám: a folyamatos leértékelődés közegében kell dolgoznunk. Ugyanakkor bízom abban, hogy előbb-utóbb megszületik az a társadalmi szintű felismerés, hogy egy sikeres oktatási rendszer alapja csakis a jó tanár lehet. E belátás pedig talán együtt fog járni e szép és nehéz pálya elismertségének a növekedésével. Ami pedig a kutatói és az oktatói „karaktereket” illeti: a jó kutató nagyon sok inspirációt tud meríteni oktatói munkájából, a jó oktató pedig hatékonyan tudja kutatási eredményeit oktatói munkájába beépíteni. Azaz én nem elkülönülő „karakterekként” (szerepeként, identitásokként) tekintek a kutatóra és az oktatóra. E két tevékenységi forma lényegileg összetartozik, bizonyos értelem-

ben egymást feltételezi – még akkor is, ha mindenki ismer olyan kiváló oktatót, akinek szerények a kutatási eredményei, illetve olyan nagytekintélyű tudóst, akinek csapnivalóak az órái.

J. L.: *Tagja vagy az MTA Köztestületének, részt veszel a Miskolci Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájának a munkájában, s még hosszan sorolhatnám az elfoglaltságaidat. A szakmai vétezettségen túl azért ehhez már jó időbeosztás és letisztult életszemlélet is szükséges. Hogy osztozol be az energiáidat?*

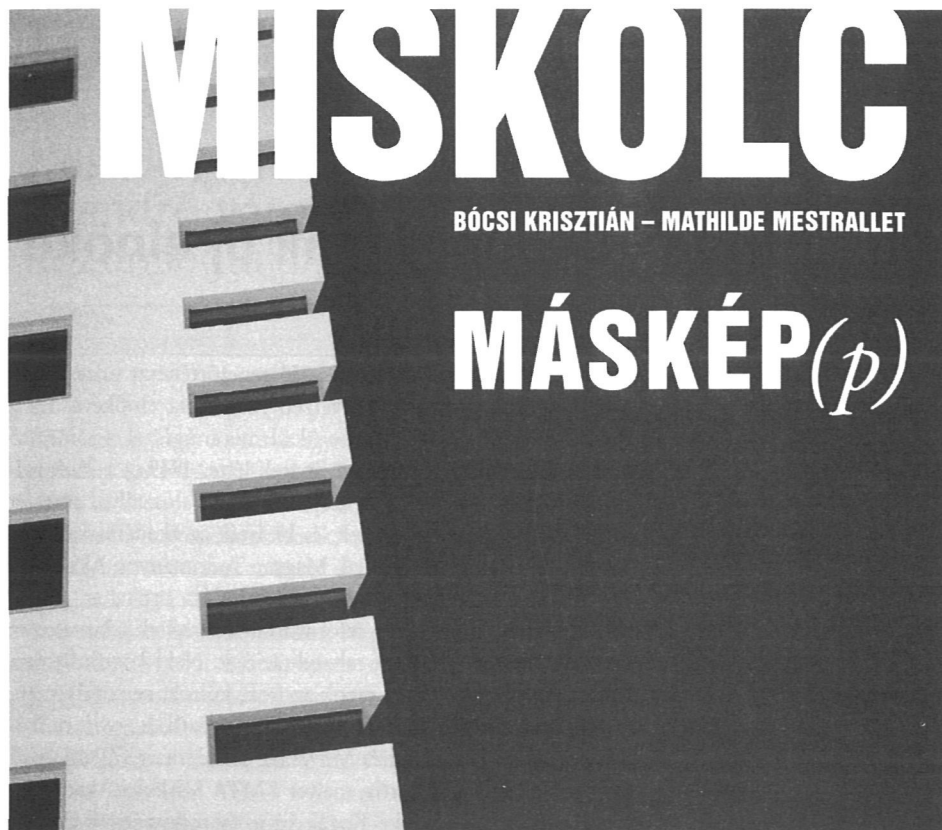
P. T.: Igyekszem folyamatosan dolgozni, de ez nem mindig sikerül. Vannak terméketlenebb hetek, olykor hónapok is. Bele lehet fáradni egy-egy munkába, és ezt – tapasztalataim szerint – nem kell feltétlenül kudarcként megélni. Egy kis lazítás után újra kezdve többnyire ismét „működnek” a dolgok. Egyébként sokat ülök otthon, nem nagyon élek „társasági” életet. Viszont gyakran hallgatok zenét (elsősorban jazzt), és ha tehetem, drótszámra ülök. Egy kiadós pedálozás mondjuk a Bükkben vagy a Csereháton – és újra jöhet egy „húzó” hét. És nem használok mobiltelefont. A munkámhoz nem feltétlenül szükséges. Az ember egyébként se legyen minden pillanatban, mindenhol elérhető; és ne akarjon mindenkit, minden pillanatban, mindenhol elérni. A vásárlási listát meg otthon is meg lehet beszélni.

J. L.: *Most pedig, májusban, Miskolc város ünnepén megkaptad a Szabó Lőrinc-díjat. Egy helyi/regionális irodalommal is sokat foglalkozó kutatónak, tanárnak mit jelent ez az elismerés?*

P. T.: Azt üzeni, hogy „figyelünk rád, és fontosnak tartjuk, amit csinálsz”. És ez – gondolom, nem csupán számomra – fontos üzenet. Egyébként váratlanul ért az elismerés. Az utóbbi években már inkább a szűkebb értelemben vett egyetemi közegben mozogtam. Az utolsó olyan jelentősebb munkám, amely közvetlenül is a lokális kultúra vizsgálatára irányult, a Miskolc-monográfia irodalomtörténeti fejezetének megírása volt (lásd a 2003-ban megjelent IV/2. kötetben). Arra kell törekednünk, hogy bölcsészkarunk tényleg *miskolci* legyen identitásában, kapcsolatrendszerében, hatásában egyaránt; illetve hogy Miskolc városa is magáénak érezze ezt a bölcsészkart, számítsa rá, és ha kell, harcoljon is érte. A Miskolci Egyetemen oktató miskolciként hajlamos vagyok ezt a díjat a város és a bölcsészkar közötti újabb erős kötelékként értelmezni.

J. L.: *Beszámolnál röviden a további terveidről?*

P. T.: Még el kell végeznem az utómunkálatokat a korábban említett kritikai kiadás anyagán. Erre minden bizonnyal rámegegy az egész nyár. Egy könyvkritikát is ígértem a Műútba. Ezt mint illetékes szerkesztő bizonyára behajtod rajtam. Aztán dolgoznom kell egy új akadémiai irodalomtörténeti szintézis rám eső fejezetén. Két jelentős Kazinczy-konferencia is lesz a közeljövőben, amelyeken előadással kell szerepelnem. És már egy ideje terveztem egy kultusz történeti megközelítést alkalmazó Lévay-tanulmánykötet összeállítását. Jó néhány tanulmányt írtam már Lévayról. Ezeket összerendezném, egységesíteném, ahol szükséges korrigálnám, az így előálló anyagot pedig új részekkel is kiegészíteném. A Lévay-kötetet már csak azért is kiemelném, mert talán ezzel tudnám városomnak leginkább megköszönni a Szabó Lőrinc-díjat.

Városi tájképek

(Bócsi Krisztián – Mathilde Mestrallet: MISKOLC MÁSKÉP(p),
Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2009)

A helyszíneket kereső filmrendezőnek azt javasolnám, hogy forduljon Bócsi Krisztiánhoz (35), meg Mathilde Mestrallethez (27). Mert a két fotóművész látvány iránti érzékenysége előtt még a zseniális Huszárik Zoltán is kalapot emelne, s Balla Demeter a Kossuth-díjas fotográfus – akinek 1967-ben megjelent „Miskolc könyvére” szívesen emlékezünk – sem tagadná meg elismerését fiatal kollégáitól, noha ők másképp látják, láttatják Miskolcot (is), mint előbbi generációk művészei.

De lássuk az albumot, melyet Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata adott ki a májusi városünnepre. A képes könyv – ami színvonalban messze fölülmúlja a szokásos képeskönyveket – létrejöttén sokan bábáskodtak. A város Kulturális és Vendégforgalmi Osztálya munkatársainak, illetve a Miskolci Galéria szakembereinek köszönhető a koncepció, mely szerint logikus és könnyen áttekinthető szerkezetben (A BELVÁROS; MISKOLCTAPOLCA; AZ AVAS; DIÓSGYŐR; LILLAFÜRED) tárlatnak a látnivalók. Persze szó sincs semmiféle leltározásról.

Amolyan „ráhangolót” ketten írtak; Bús Gábor Olivér, aki nek útja a miskolci redakcióból a filmes szakmába vezetett, és a francia Jean-Claude Peltier, ki az Alliance Francaise szakembereként a kilencvenes évek elején tartózkodott városunkban – s nosztalgiaiával emlékezik miskolci élményeire.

Az albumot felítve az első pillanatban kiderül, hogy két szuverén művész pásztázta végig a várost, akiknek idegen

mindenféle preconcepció; alkotó munkájuk közben kizárólag invenciójukra hagyatkoztak. (Amit természetesen alapos előképzettség, gyakorlat, sok megélt élmény, művészi tapasztalat, stb. támogat.) Hogy jól értsük: számukra nem okvetlenül (nem minden esetben) az építészeti, képzőművészeti, ipartörténeti stb. érték a fontos, hanem a látvánnyá emelt – mondhatnám „magasztosított” tárgyi valóság – sokszor természeti környezetbe ágyazva. A felszíni formák „kárpitja” mögött persze mindig ott érezzük az építő, verejtékező, olykor vidám embert. Magyarán: a fotográfusok által napvilágra hozott minden érték, sokszor rejtőzködő szépség – antropomorf minőséget hordoz. Hely hiányában csak az erdészeti palota „Patrona Hungariae” szobrocskáját, meg a 60-61. oldalpár látványát említem az angyalfejes polgárházzal, és azzal az építészeti konglomerátummal, melyben az össze nem tartozó elemek is valami sajátos stílusegységet teremtenek; éppen „emberszabásuknál” fogva.

A magyar és francia nyelvű album nem bedekker, ám az útikalauz követelményeinek is meg kell felelnie. Hogy megfelelő, az a szövegíró Eszenyi Miklósnak köszönhető, s annak a szakszerű szerkesztésnek, mely fejezetenként feltünteteti a térképszelvényeken a látványokat kínáló oldalpárok számozását is – ami rendkívül megkönnyíti a kiadvány kezelését.

A város látványát már sokan és sokszor elének tárták. Az első miskolci „látomással” most találkozhattunk.

Gyarmati Béla

Bodonyi Csaba

Széchenyi-díjas építész

a SZIMA Miskolci Területi Csoportjának új elnöke

Jancsó Miklós után Dobszay László zenetörténészt választották a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia elnökévé. Ez a testület a Magyar Tudományos Akadémia művészeket tömörítő megfelelője, amelyet 1992-ben hoztak létre. 1949-ig a Tudományos Akadémiának volt egy széptudományi alosztálya, amelyet azonban akkor megszüntettek, és kizárták az akadémiai tagságból a művészek többségét. A Magyar Tudományos Akadémia – rendszerváltás idején történt – megújulása során, az akkori elnök, Kosáry Domokos a reform fontos részének tekintette az irodalom és a művészetek rehabilitációját. Neki köszönhetően ismét lehetnek akadémiai tagok az írók, költők, zeneművészek, festők, szobrászok. Miskolc város rangját emeli, hogy itt működik a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia (SZIMA) első és egyetlen vidéki csoportja, melyet a MTA Miskolci Akadémiai Bizottsága (MAB) elnöke Kozák Imre és tudományos titkára, Újszászy László kezdeményezett egy évtizede. A felkért alapító tagok Bodonyi Csaba építész, Dobrik István művészettörténész, Feledy Gyula grafikusművész, Kabdebó Lóránt irodalomtörténész, Petneki Áron művelődéstörténész, Selmeczi György zeneszerző voltak. A Miskolci Területi Csoport működési területe azonos a MAB működési területével, azaz Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyékre terjed ki.

A SZIMA Miskolci Területi Csoportja a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapszabályában elfogadottak szerint rendeltetéséhez híven, működési területén figyelemmel kíséri a művészeti élet meghatározó folyamatait, alapkérdéseit. Nyilvánosságra bocsátja az ezekkel kapcsolatos álláspontját, javaslatait, szorgalmazza a nemzeti kultúra aranyalapját képező irodalmi és művészeti hagyomány gondozását, közkinccsé tételét mind a közművelődés, mind az oktatás terén. Támogatja, és eszközeivel segíti a művészeti életben mutatkozó törekvések megvalósítását, erkölcsi súlyával védelmezi minden alkotóművész tevékenységének szabadságát. Felolvasó üléseket, vitákat tart, kiállításokat, szakmai találkozókat, hangversenyeket szervez, illetve rendez.

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Miskolci Területi Csoportja is megtartotta tisztújító közgyűlését, amelyen Lakatos István, a Miskolci Akadémiai Bizottság új elnöke mondott köszöntőt. Dobrik István leköszönő elnök beszámolt arról, hogy a jelenleg 33 főt számláló csoport szervezésében számos székfoglaló előadás hangzott el, kiállításokat is rendezett és társrendezésében, támogatásával több kiemelt program valósult meg, melyeket a Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Akadémiai Bizottsága, a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum és a Szépmesterségek Alapítvány segített.

A közgyűlés a 2009-2011 közötti ciklusra elnöknek Bodonyi Csabát, ügyvezető elnöknek Dobrik Istvánt választotta meg, a tiszteletbeli elnök címet Feledy Gyulának adományozta.

A vezetőség titkárának újabb három évre Vass Tibort kérte fel.

(www.szimamiskolc.hu)

LAPJAINK

Miskolc, Eger, Nyíregyháza, Pozsony, Salgótarján, Sárospatak, Szendrő városaiban működő irodalmi folyóiratok szakmai- és közönségtalálkozója

2009. június 12. Miskolc

Korjelenség, hogy itt élünk egymás közelében, és nem ismerjük egymást. Ez a közösségi deficit még bosszantóbb, tűrhetetlenebb, ha azonos szakterületen dolgozókról van szó. Nagyjából azonosak a szakmai problémák, melyekkel szembekerülünk, nehézségeink, örömeink is közel egy tőről fakadnak.

Vannak ugyan szakmai szervezetek, azokból is sajnálatos módon mindjárt kétfélék, de ezek között, azon túl, hogy alig van szellemi-, személyi átjárás, szinte egyáltalán nincs érdekeinket felügyelő, azokat védő összefogás.

Ezek az országok, melyekből résztvevőink érkeznek, történelmi távlatokban mérhetnék az együttműködés hasznát, a külön utakon járás kárát. Persze nem arról van esetünkben szó, hogy valamiféle egyenruhába készülénk beöltöztetni a meghívott orgánumokat, sokkal inkább arról, hogy tanuljuk meg tisztelni a különbözőségeinket. Sőt! Első helyen azt is mondhatjuk: ismerjük meg végre egymást. Terveinket, közös lehetőségeinket (mivel markánsan elválnak a papír alapú és az online megjelenés feltételei-adottságai-lehetőségei, jelen kezdeményezés első körben kizárólag a papír alapú orgánumok szakmai fóruma kíván lenni), tanulhassunk a másik hibájából, ráirányíthassuk egymás figyelmét alkalmas erőforrásokra.

A személyes kapcsolatok kiépítése, megerősítése lehet az alapja mindennek. Ha ezek hiányoznak, ha nem ismerjük egymást, nem fogjuk megismerni egymás szakmai törekvéseit sem, s így aztán az elengedhetetlen, kiegyensúlyozott vita lehetősége is elvész.

Azok a tájegységek, melyek együttműködésünk során látóköri körünkbe kerültek – az előkészítés során szerzett tapasztalataink alapján kijelenthetjük – kiemelkedően jónak, fontosnak és előremutatónak látják a kezdeményezést. Pozsony, Kassa, Salgótarján, Eger, Miskolc, Sárospatak, s nem utolsó sorban Nyíregyháza vállalta, hogy jelenlétével erősíti terveinket. Ebből a többkultúrájú szellemi közegből meríthetünk erőt, s bízhatunk abban, hogy a Miskolcra tervezett nyitó rendezvényünk sikeres lesz.

Az ötletgazda a Műút folyóirat, s a Műút az első találkozó vendéglátója is. Örömmel nyugtáztuk, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat vállalta a rendezvény védnöki pozícióját, s más módokon is támogatja rendezvényünket.

A találkozónak van egy szakmai (zárt) és egy közönség előtti (nyitott) programpontja. Az előbbi helyszíne: **a Megyeháza Szász-terme, kezdési időpont 9 óra.**

Az utóbbin pedig a találkozó résztvevői, s az általuk meghívottak lépnek föl, ennek helyszíne: **a Miskolci Galéria udvara és a Dóry-pince, kezdési időpont 16 óra.**

Ötletgazda / Vendéglátó:

MŰÚT – irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat / **Miskolc**

Főszerkesztő: Zemlényi Attila

Kiadó: Szépmesterségek Alapítvány

Meghívottak:

AGRIA – irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat / **Eger**

Főszerkesztő: Kődöböcz Gábor

Kiadó: Eger Város Önkormányzata

NYÍREGYHÁZI VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT / **Nyíregyháza**

Főszerkesztő: Onder Csaba

Kiadó: Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzata

KALLIGRAM – művészet és gondolat / **Pozsony**

Főszerkesztő: Mészáros Sándor

Kiadó: Pozsonyi/Pesti Kalligram Könyv- és Lapkiadó Kft

PALÓCFÖLD – irodalmi, művészeti, közéleti folyóirat / **Salgótarján**

Főszerkesztő: Mizser Attila

Kiadó: Balassi Bálint Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet

ÚJ HEGYVIDÉK – irodalmi, honismereti periodika / **Szendrő**

Főszerkesztő: Hadobás Sándor

Kiadó: Új Hegyvidék Szerkesztősége

ZEMPLÉNI MÚZSA – társadalomtudományi és kulturális folyóirat / **Sárospatak**

Főszerkesztő: Dr. Bolvári-Takács Gábor

Kiadó: Zempléni Múzsza Társadalomtudományi és Kulturális Alapítvány

múút

az előszörre nincsenek szavak, se szók / enyira azért mégse nosuljek? / mifele vasárnap van máma / A semmi nem szerelem, a halál nem szex / Ir. Kif. et al. / történetek tavolsági jártra / a kritika közterület

Múút 2009013

A Múút idei harmadik számát Pollágh Péter versei nyitják A *Cigaretta*-ciklusból, melyeket Dante *Isteni Színháték*ának két éneke követ Nádasy Ádám fordításában.

Az Ünnepi Könyvhétre megjelenő regényeikből előzeteseket közöl Horváthy Viktor (*Török tükör*, Jelenkor), Kukorelly Endre (*Ezer és 3*, Kalligram), Vlagyimir Szorokin (*Cukor-Kreml*, fordította M. Nagy Miklós, Gondolat) és Kemény István (*Kedves Ismeretlen*, Magvető). Éhes Miklós versei mellett olvasható Bartis Attila négy *Nemeuklideszi bagatellje*; a szépirodalmi rovatot Vörös István *Bakonymériói elégiái* zárják.

A művészeti rovatban a februárban a Múcsarnokban megrendezett *ikOn nap* előadásainak szerkesztett változatait közli Fuchs Péter, Tímár Katalin, Hock Bea és Nagy Edina – a lapszám borítója és képanyag is ezekhez kapcsolódik.

A kritikarovat Farkas Zsolt írásával indul, aki Bezeeczky Gábor *Irodalomtörténet a senkiföldjén* című könyvét vette górcső alá. Milián Orsolya a Bárány Tibor és Rónai András szerkesztette tanulmánykötetet (*Az olvasó lázadása? Kritika, vita, internet*) bírálja, majd két kritika foglalkozik Kemény István most megjelenő regényével (Darabos Enikő, Radics Viktória). Krupp József Márton László elbeszéléskötetéről, Geröcs Péter Kőrösi Zoltán regényéről, Hervai Cecília Vörös István verseskönyvéről, Nagy Csilla Fecske Csaba verskötetéről, Turi Tímea pedig Nagy Csilla tanulmánykötetéről közöl kritikát.

A *Kikötői hírek*ben Paksy Tünde, Márkus Krisztina, Klopfer Ágnes, Lukácsi Margit, Gilbert Edit és Menczel Gabriella tudósít a hat világnyelv elmúlt hónapokbeli irodalmi-kulturális eseményeiről.

A lapszám képregénye a Csáth Géza-novella alapján született *Fekete csönd*, Lakatos István munkája.

Múút – irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat

2009013 (2009/3)

104 oldal, 490 Ft

ISSN 1789-1965

Főszerkesztő: Zemplényi Attila

Szerkesztők: Jenei László, Kishonthy Zsolt, k.kabai lóránt

Szerkesztőség: 3525 Miskolc, Hunyadi u. 12. (Petró-ház)

E-mail: muut@muut.hu

Honlap: www.muut.hu

A szerkesztők naplója: <http://muut.blog.hu>

„A Múút a könyvtárba vezet” (2007-2009)

A Múút irodalmi folyóirat és a

II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár közös programsorozata

Napjaink trendje, hogy a különböző intézményeknek össze kell fogniuk a meglévő és a tervezett kulturális rendezvények hatókörének növelése, és a kínálat összehangoltságának biztosítása érdekében. Régióinkban kiemelt szerepe volt eddig is a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárnak, évtizedek óta ad helyet elsőrangú irodalmi-művészeti-könyvszakmai, vagy más jellegű rendezvényeknek, melyek szervezésében páratlan gazdagságú tapasztalattal rendelkeznek.

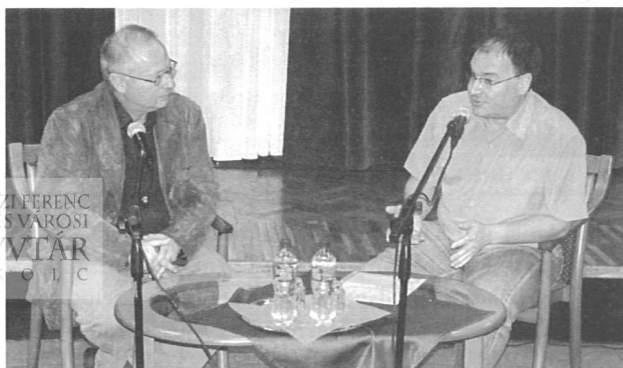
A Múút irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat a Miskolcon szerkesztett eddigi irodalmi folyóiratok jogfolytonosságát biztosítja. Az 53. évfolyam Új folyamaként 2007-ben szerveződött orgánus két év alatt számos szakmai elismerést könyvelhetett el, lapjain megjelennek a mai magyar irodalom legjelesebb alkotói. Külön elismerést kapott a folyóirat artisztikus megjelenése, igényes szerkesztési elvei, kiváló szerzőgárdája miatt is.

Jelen programsorozatban e két helyi-regionális irodalmi-művészeti és kulturális, közösségteremtő fórumnak az összefogása testesül meg. A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és a MŰÚT című irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat együttműködésének immár múltja van. 2007 októberében a Megyei Könyvtárban Nadas Péter íróval beszélgetett Jenei László, a Műút szerkesztője. Korábban is voltak hasonló szervezésű programok, de talán ekkor vetődött fel először, hogy ezeket valamiféle sorozatba illesszék.

Immár egy éve zajlik ez a bizonyos programsorozat: „A Műút a könyvtárba vezet”. Ennek keretében kéthavi rendszerességgel hívták-várták az irodalom szerelmeit a Megyei Könyvtárba azzal, hogy itt nem csupán művészeti élményt kaphatnak, hanem azokat az emberi gesztusokat is első kézből élvezhetik, amelyek egy művészt igazán művésszé tesznek. Az eltelt egy év során szervezésükben fellépő művészek a következők voltak:

1. Kalász 75 (Emlékezés Kalász Lászlóra) –2008. február 4.
2. Karinthy Márton és Kornis Mihály – 2008. április 12.
3. Konrád György és Lévai Balázs – 2008. június 6.
4. Bereményi Géza – 2008. augusztus 27.
5. Végel László – 2008. december 10.
6. Dragomán György – 2009. február 12.
7. Spiró György – 2009. április 21.
8. és az első évet záró rendezvényen: Bartis Attila és Kemény István – 2009. június 3.

Az új, 2009-2010-es évadban a szervezők olyan művészeket is szeretnének meghívni, akik az ún. társművészetek képviselői, mindnyájuk esetében fontos azonban az irodalomra – legyen szó akár magyar-, akár világirodalomról –, az írott kultúrára való vonatkoztatottság. Már ennek a célkitűzésnek a jegyében jön Miskolcra 2009. szeptember 19-én a második évad első vendége is, Kocsis Zoltán kétszeres Kossuth-díjas zongoraművész, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar főzeneigazgatója.

„A MŰÚT a könyvtárba vezet” 8.

A Műút folyóirat és a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár következő vendége

2009. június 3-án (szerdán) 17 órakor

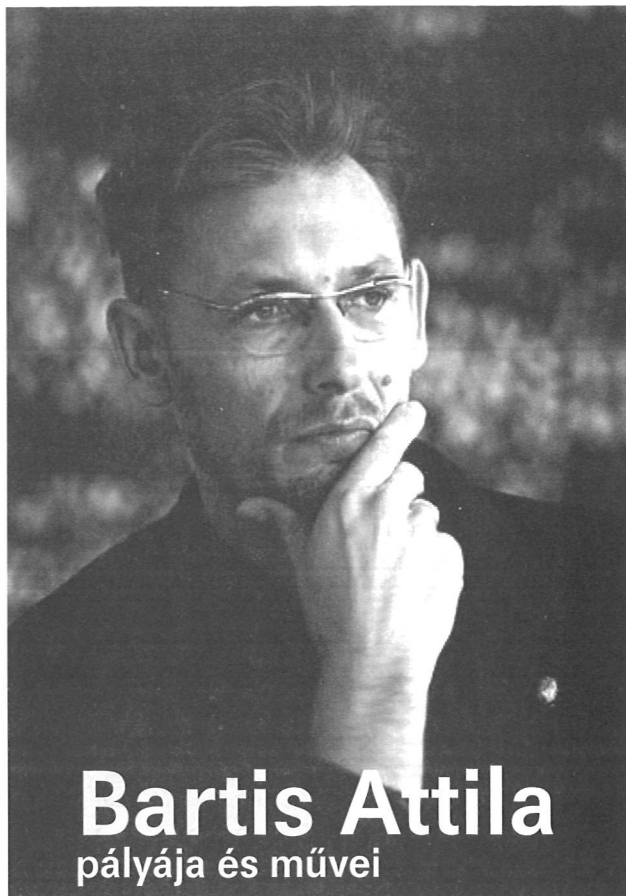
Bartis Attila József Attila-díjas író

Beszélgatótárs: **Kemény István** József Attila-díjas költő, író

műút
www.muut.hu

Az est helyszíne a Megyei Könyvtár (Görgey Artúr u. 11.)
A belépés ingyenes, mindenkit szeretettel várunk!

AMI TÖBB MINT KÖNYV-TÁR
II. Rákóczi Ferenc
Megyei Könyvtár

Bartis Attila pályája és művei

Bartis Attila író, fotográfus 1968-ban született Marosvásárhelyen (Erdély, Románia). Apja, Bartis Ferenc költő. Családjával 1984-ben költözött Budapestre, amikor apját megfosztották román állampolgárságától. Huszonhét évesen jelentette meg bemutatkozó regényét, *A sétát*. három évvel később jelent meg novelláskötete *A kéklő pára* címen. Eddigi legnagyobb sikerét *A nyugalom* című, 2001-ben megjelent regénye szerezte számára. Ez alapján írta meg *Anyám, Kleopátra* című drámáját, amelyet 2003-ban mutattak be a Nemzeti Színházban Garas Dezső rendezésében, Udvaros Dorottya főszereplésével.

Dolgozott újságíróként is, egy évig írt tárcákat az *Élet és Irodalom* című folyóiratnak. Itt megjelent írásait *A Lázár apokrifek* című kötetében adta ki. Könyveit több nyelvre lefordították. Fotóművészként fényképei számos kiállításon vettek már részt. *A nyugalom* című regényéből Alföldi Róbert rendezett filmet, melyet 2008-ban mutattak be (*Nyugalom*).

Megjelent művei:

A séta (regény, Balassi-Jak Kiadó, Budapest, 1995),
A kéklő pára (novellák, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1998),
A nyugalom (regény, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 2001),
Anyám, Kleopátra (dráma, 2002),
A Lázár apokrifek (tárcanovellák, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 2005)

Kiállításai

Az Engelhard-hagyaték - fotográfiák,
 Dorottya Galéria, Budapest, 1996,
 Frankfurt 1996,
 Frankfurt 1999,
 Photo Pygmalion - fotográfiák,
 Vintage Galéria, Budapest, 1998,
 Mai Manó Ház, Pécsi József Ösztöndíjasok Kiállítása, Budapest, 2000

Díjak, kitüntetések

1995 Móricz Zsigmond Irodalmi Ösztöndíj,
 1996–1998 NKA Irodalmi Ösztöndíj,
 1997 Soros Irodalmi Ösztöndíj,
 1997 Déry Tibor-díj,
 1998–1999 Pécsi József Fotóművészeti Ösztöndíj,
 1999 Hajnóczy Péter Irodalmi Ösztöndíj,
 2001 Örkény István Drámaírói Ösztöndíj,
 2002 Márai Sándor-díj,
 2005 József Attila-díj

(Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Bartis_Attila)

(Bartis Attila Miskolcon dedikál: június 3-án, szerdán 16.00.-16.30-ig a Könyvtéren a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár sátránál)

Kemény István új regénye az Ünnepi Könyvhéten

(Kemény István: *Kedves Ismeretlen*, Magvető, 2009)

„A Kedves Ismeretlen nevelődési regény: Krizsán Tamás története, azaz bukdácsolása a gyerekkorból az ifjúságig. Az élet díszlete ugyan kisszerű, egy Budapest környéki település se város-se falu-világa, de a célja annál nagyobb: Tamás családjának minden tagja az élet végső értelmét keresi, így jó fiúként ő sem tehet mást, mint hogy követi a családi hagyományt, és a maga egyszerű módján nekivág az Ismeretlennek. Kemény István új könyve kalandregény is. Tamás próbálja megismerni a világot és az embereket, de akármilyen naiv, hamar rá kell jönnie, hogy az emberek minden lehetséges alkalmat kihasználnak, hogy félreértsék egymást. A Kedves Ismeretlen olvasható történelmi regényként is: Magyarország elmúlt négy-öt évtizedéről is szól egy olyan nemzedék szemszögéből, amelyik felnőtt fejjel élte át az úgynevezett szocializmus összeomlását, miközben sírt, nevetett, szeretett, vagyis megtalálta élete értelmét.” (A Magvető Kiadó ajánlója)

Életrajz: „1961. október 28-án születtem Budapesten. Édesanyám tanítónő, édesapám szobrász volt, 1999-ben meghalt. Húgom festő-restaurátor. A budaörsi gimnáziumban érettségiztem, magyar-történelem szakon diplomáztam az ELTE-n 1990-ben. Nős vagyok, és három gyerek apja. Versek, prózát, esszét, kritikát, egy fél drámát, könyvajánlatokat, fülszövegeket, JAK-tábori naplót, net-naplót, tévéjáték-dialógusokat (sőt, álnéven egy fél ponyvaregényt) írtam eddig. Versek több nyelvből is fordítottam, nyersből. Több könyv szerkesztője voltam. Jó pár ötletem és sorom épült be mások műveibe. Én is sokat tanultam másoktól. Sokan kérték a véleményemet az írásaikról. Több százszor olvashattam föl a sajtóimat közönség előtt. Nagy művészekkel foghattam kezét, megismertem jó néhány híres embert. Négy kontinensre tettem eddig a lábam. Aki tart valamire, elsősorban költőnek tart. Ez a kis önéletrajz nem kelletlenségéből szákszávu, hanem azért, mert még bizonytalanul mozgok a virtuális valóságban. De örömmel üdvözlök minden látogatót!” (Kemény István)
(Forrás: <http://kemeny.irolap.hu/hu/eletrajz-dijak>)

Műveiért számos elismerést kapott (Graves-díj, 1995; Déry Tibor-díj, 1997; József Attila-díj, 1997; Palládium-díj, 2007; Babérkoszorú-díj, 2007).

Kötetei:

Csigalépcső az elfelejtett tanszékekhez, ELTE, 1984;
Játék méreggel és ellenméreggel, Szépirodalmi, 1987;
Az ellenség művészete, Holnap, 1989;
Témák a Rokokó filmből, Holnap, 1991;
A koboldkórus, JAK - Pesti Szalon, 1993;

A Kafka-paradigma (Vörös Istvánnal), Széphalom, 1994;
A félszent (Bartis Attilával), Pompeji, 1995/4.;
A néma H, Pesti Szalon, 1996;
Család, gyerekek, autó, Palatinus, 1997;
Valami a vérről, Palatinus, 1998;
Hideg, Palatinus, 2001; *Élőbeszéd*, Magvető, 2006

(Kemény István Miskolcon dedikál: június 3-án, szerdán 16.00.-16.30-ig a Könyvtéren a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár sátránál)

Miskolci Földalatti

A Miskolci Montmartre Művészeti Fesztivál keretén belül

(Képzőművészet, zene, performansz és egyéb vizuális és hangeffektusok miskolci underground művészekről. Szervezők: Nagy Szilvia, Bánki Ákos, Kishonthy Zsolt, MissionArt Galéria, M. Ica)

Június 11. csütörtök

18 óra: A Miskolci földalatti című kiállítás megnyitója. Széchenyi István u. 15-17 (volt CD butik) Közreműködik a Renegát Projekt. Szaniboy (Neomaci), Rohadék, Saine, Kátya, Blaze, Kovács Károly (A kiállítás június 21-ig látható)

18.30.: Rajzok messziről. k.kabai lóránt művei a MissionArt Galériában, Széchenyi István u. 14. (A kiállítás június 21-ig látható)

19 óra: Van-e ma underground képzőművészet? Kerekasztal beszélgetés. Résztvevők: Frazon Zsófia, Sugár János, feLugossy László, Zemlényi Attila, k.kabai lóránt. Helyszín: a volt CD butik, Széchenyi I. u. 15-17

Este: Antikoldus

21 óra: Partycontrol, zene és vetítés a Miskolci Galéria udvarán (Rákóczi u. 2.)és a CD Butikban

Június 12. péntek

16 óra: „LAPJAINK”, Miskolc, Eger, Nyíregyháza, Pozsony, Salgótarján, Sárospatak városokban működő irodalmi folyóiratok szakmai- és közönségtalálkozója a MŰÚT szervezésében.

Miskolci Galéria udvara.

17.30 óra: Ingyenműtárgy a Művészetek Háza előtt

19 óra: Performansz, k.kabai lóránt, CD Butik

19.30 óra: Ingyenműtárgy a Miskolci Nemzeti Színház előtt

20 órától: Zene: Selektá Jahmaica, vetítés: Partycontrol közreműködése esténként a CD butikban, és koncertek után a Miskolci Galéria udvarában

Este: Antikoldus

21 óra: Bront zenekar koncertje. Miskolci Galéria udvara

Június 13. szombat

16 óra: Tortúra. Performansz, Béki István, Cd Butik előtt

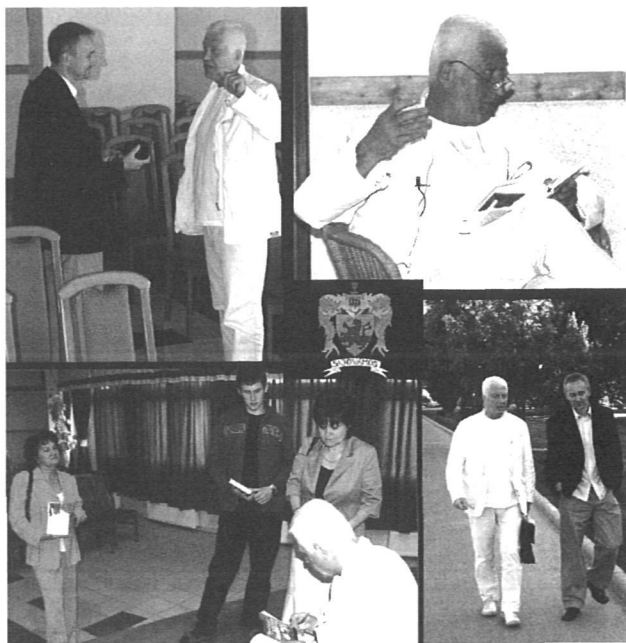
17.30 óra: Ingyenműtárgy a Miskolci Nemzeti Színház előtt

19 óra: A ROHAM folyóirat bemutatkozó estje, Miskolci Galéria udvara

Este: Antikoldus

20 órától: Partycontrol közreműködése esténként a CD butikban, és koncertek után a Miskolci Galéria udvarában

21 óra: Rítmiklift zenekar koncertje. Miskolci Galéria udvara

SMS megy

A Sajtóvámosi Művészeti Staféta rövid története

Bármekkora biankó csekk? Értem – mondta Esterházy Péter a telefonba 2005 karácsonya előtt pár nappal. Nem meglepő hát, hogy öt hónap múlva ő lett az első vendégünk. Hivatalosan még meg sem jelent az *Utazás a tizenhatos mélyére*, nálunk már dedikálta (de csitt, ezt a kiadó meg ne...). Többet nem is akartunk. A csúcson kell elkezdni. És ott már hagyni is abba.

De azért Garaczit még megpróbáltuk. Eljött. Biztatott. Kedves emberek, jó levegő, szép faluháza, *metaXa*.

Onnantól lettünk sorozat. Adták egymásnak a kilincset a szerzők. Telefon, staféta, üzenet, Sajtóvámos, (semmi) művészet. Valahogy így lett nevünk.

(Sajtó)Vámos Miklós műsrot adott, Závada remekül olvasott, Tóth Krisztinának átírtuk a verseit, cserébe ő vetített. Varró Dani második lett a „Ki tud többet a Varró Daniról” versenyben. Ekkor már a Szépirók Társasága is támogatót. Bartis Attila két és fél éves szervezés után Magdi néni – világirodalmi mércével mérve is – felejtethetetlen pogácsáival távozott. Alig pár hete pedig Csaplár Vilmos – (nem) mellesleg a Szépirók Társaságának elnöke – volt a vendégünk. Mint utóbb kiderült, vele a „feleség mint regény” problémát jártuk körbe nagy sikerrel.

Szeptembertől folytatjuk. Szabó T. Annával, Dragomán Györggyel, Parti Nagy Lajossal, Spiró Györggyel és Garaczi Laci-val (mert készül az *Arc és hátraarc*). Ha velünk lesz a téreőr. És ha támogatóink sem hagynak el.

Sms megy.

(A sorozat weboldala: <http://sms.gportal.hu>)

Székrenyes Miklós, szervező

Az vagy, amit netezel

Idén öt éves a Spanyolnátha művészeti folyóirat

Az egyik legnépszerűbb onlajn művészeti médium, az idén ötödik születésnapját ünneplő *Spanyolnátha* (spanyolnatha.hu) alapításától kezdve kedveli a hosszabb távú projektekben való gondolkodást. A művészeti folyóirat törekvését híven tükrözi, hogy 2009 tavaszi lapszámában is – állandó rovatai, mint például a képzőművészet, szépirodalom, recenzió, Zajzószer mellett – szerepel *Európa kulturális főhálós*a-projektje. Miskolc, Tata, Székesfehérvár, Veszprém, Szekszárd, Nyíregyháza, Sárospatak, Budapest és Ljubljana után tavasszal Szeged városa lépett a kulturális főhálóba. A Szegedet bemutató szám Bene Zoltán vendégszerkesztésének köszönhetően széles spektrumban mutatja be Magyarországnak negyedik legnagyobb városát, annak szakrális életét ugyanúgy, mint a tiszai árvíz, vagy a városhoz köthető legendás punkzenekart. Az összeállítás nívós tablót ad a szegedi szépirókról, képzőművészekről, melyből nem maradnak ki a szegedi egyetemi és színházi élet színterei, s a kultúrának helyet adó intézmények bemutatásai sem.

A *Spanyolnátha* július negyedikén debütáló nyári számában jelenik meg egy másik, immár több éves hagyományra visszanyúló projekt, a *Légyott*, amely a Miskolci Nemzetközi Operafesztivál Spanyolnátha által is támogatott irodalmi kísérőrendezvénye.

A lapszámbejelentőkhöz szorosan kapcsolódik egy tájművészeti projekt is, az *Őnök kerték* című hernádkaki kertfesztivál: ezen alkalmakkor a szerkesztőség kertjében installáció épül a lapszám irodalmi és képművészeti anyagából. A kiállításokról, ill. a megnyitók performanszairól készült fotókat az olvasók már aznap megtekinthetik a *Spanyolnáthában*.

A Spanyolnátha-lapszámbejelentőket kezdettől fogva az Ifjú-sági és Szabadidő Házban rendezik, idén sem lesz ez másképp. A nyári számot július 4-én, az őszi a kulturális örökség napok keretein belül szeptember 19-én, a téli december 12-én mutatják be, az *Őnök kerték* fesztiválokat pedig a lapszámbejelentők másnapjain rendezik.

A Tokaji Író tábor programtervezete 2009

Augusztus 12. szerda:

11 óra – A Tokaji Író tábor megnyitása

Köszöntőt mond *Májer János*, Tokaj város polgármestere

A 37. író táborot megnyitja *Mezey Katalin*, a kuratórium elnöke

12 óra – Radnóti Miklós emlékkiállításának megnyitása

14.00-16.10 Gimnázium, aula

„Élő nyelv, élő irodalom. Hagyomány és jövő” című tanácskozás

Elnököl: *Mezey Katalin*

Bevezető előadások

16.30-18.30 Vita munkacsoportokban

Vezeti: *Jenei László, Jánosi Zoltán, Vasy Géza*

20.00-21.00 Tokaji esték(1)

Irodalmi est – Szerkesztőségek bemutatkozása

40-éves a Forrás, 20-éves a Hítel folyóirat

21.30-23.00 **Zene és irodalom**

Házigazda: *Műút Szerkesztőség*

Felolvasás; Élőzene

Augusztus 13. csütörtök:

7.45 óra indulás autóbusszal Széphalomra

8.45 óra **koszorúzás** Kazinczy Ferenc sírjánál

9.00-12.30 A Magyar Nyelv Múzeuma

A tanácskozás folytatása

Köszöntő

Elnököl: *Mezey Katalin*

Házigazda: *Fehér József* igazgató

Kazinczy Ferenc születésének 250. évfordulója – *Kovács Dániel*

Kazinczy Ferenc és a magyar nyelv – *Bíró Ferenc*

A magyar nyelv a világban – *Pomogáts Béla*

A magyar nyelv a szórványban – *Vetési László*

10.30-11.00 múzeumi kiállítások megtekintése

11.00 óra Előadó: *Balázs Géza, Grétsy László*

14.00-16.00 **munkacsoport-ülések**

16.30 óra indulás autóbusszal Tokajba

17.00 óra Találkozó a Művészeti-és Szabadművelődési Alapítvány munkatársaival a tokaji alkotóházban

Házigazda: *Zelnik József*

20.30-21.30 Tokaji esték (2)

Irodalmi est – Szerkesztőségek bemutatkozása

Agria (Eger), Vörös Postakocsi (Nyíregyháza)

21.30 óra Termékbemutató

Augusztus 14. péntek:

9.00 Millenniumi Irodalmi Emlékpark

Tábla-avatás Kazinczy Ferenc, Radnóti Miklós emlékére

Laudációt tart: *Fehér József, Pomogáts Béla*

9.30-10.30 Radnóti Miklós élete és költészete – *Ferencz Győző*

Hozzászólások

10.45-11.15 Munkacsoport ajánlások, összefoglaló

11.30-12.30 Általános Iskola – Fogadás az aulában

Díjak átadása; Laudáció; Köszöntő; Zárzó

A Bíbor Kiadó Ünnepi Könyvhétre megjelenő könyvei

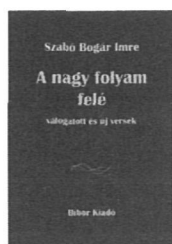
A könyvkiadó e jeles alkalomra féltucat újdonsággal lepi meg olvasóit, valamennyi könyv szerzője ismert miskolci alkotó.

Szabó Bogár Imre: A nagy folyam felé

Miskolc, 2009, 142p, B/6 keménytáblás

ISBN 978-963-9634-87-3

Fogy. ár: 2200.-Ft

Szabó Bogár Imre költői pályáját nem kísérték a privát életet kibeszélő ciklusok, románcai által – ha voltak –, nem akart halhatatlanná válni, szikár alakja köré sem font magának glóriát. Ennek ellenére irodalmi munkássága ki tudott törni a magányosságból, versei, megjelenései is bizonyítják mindig, minden körülmények között: nyomatékosan

tudott megszólalni, pontosan egymáshoz illesztett szavai figyelmet igénylők.

A *nagy folyam felé* című kötetében az elmúlt években írt és megjelent versei legjavát és új verseit szerkesztettük, illesztettük össze együtt, izgalmas beszélgetések, szellemi kalandok közepette. Versei nehezen felejthetők, már-már metafizikai élményt nyújtanak az olvasónak, dallamosak, zenélők, vagy kemények és ritmustalanok, de mind-mind irodalmi alkotások.

A kötet lapjai közé applikált, a szerző által a nagy folyamból (az ősi vegetációból, bányatavak mélyéről) kiemelt, szinte grafitá átlényegült, faanyagok szobrokká csiszolva illusztrálják, hogy az olykor rezignált, befelé beszélő, befelé vérző alkotó szereti a műveiben a szépen kidolgozott formákat, a fény töréseit, a komor hangulatokat.

Az 1944. január 18-án Püspökladányban született költő a debreceni KLTE-n szerzett diplomát, eddigi élete jelentős részét a nevelőmunkának szentelte, munkássága nagyrészt Miskolchoz köti.

Szabó Bogár Imre: Piszkos körmével

Piszkos körmével belekarcolt
arcomba a bánat.
eddig az arcom sima arc volt,
most egy örült tárlat.

Arcomba karmolt a
bánat görbe körme.
arcomba karmolta
jelét körbe-körbe,

mint kamasz szerelmes,
kis sátáni fajzat:
így vallva szerelmet,
akit megöl, annak.

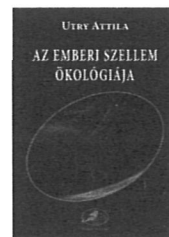
Utry Attila:

Az emberi szellem ökológiája

Miskolc, 2009, 138 p, A/5 ragasztott

ISBN 978-963-9634-80-0

Fogy.ár: 2.400.- Ft

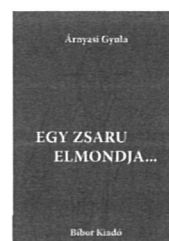
A Mikszáth Kálmán Kiadónál 2004-ben jelent meg először a szerző *Szellemökológia* című könyve. Az átdolgozott, bővített és javított kiadás aktuális, hisz a kultúra, a kommunikáció és a közművelődés tudományos megítélése öt év alatt is sokat változott. Ez az új vitairat a kultúráról, a kultúragazdaságtanról, a közművelődésről, a tömegkultúráról, a kommunikációról, a tömeg- és médiakommunikációról, a társadalomlélektanról, a Római Klub jelentéseiről, és néhány új fogalomról, tevékenységről szól. Hasznos olvasmány (tankönyv is egyben) a kulturális- és vizuális antropológusoknak, andragógusoknak, de ajánlható a jobb kommunikációra, előítéletmentesebb közállapotokra vágó, a jövőt féltő, olvasni, „ökológikusan” gondolkodni szerető embereknek is.

Árnyasi Gyula: Egy zsarú elmondja

Miskolc, 2009, 144 p, A/5 ragasztott

ISBN 978-963-9634-91-6

Fogy.ár: 2.400.- Ft

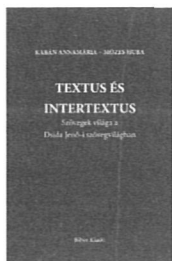
Az este csendesnek indult. Egy pár előállítás ügyében intézkedtünk, annak megfelelően, kit miért hoztak be a kapitányságra. Hajnalig szinte semmi sem történt, eseménytelen éjszakának ígérkezett az ügyeleti szolgálat. A kapitányságra akkor vezették be a gázt, a cserépkályhabontások nagy felfordulást okoztak. Az udvar felőli személyi bejáró is fel volt bontva, és csak pallódeszkán keresztül lehetett ki-bejárni.

Hajnali 3 óra felé nagy csörgésre-csattogásra lettem figyelmes. A kollégám az íróasztalon fejét kezére hajtva elszenderedett; tányérsapkája hátracsúszott őszülő fején – lehet, hogy még mindig a tetvekről álmodott –, és mit sem hallott a kintről jövő zajokból. Kinyitottam az ügyeleti szoba ajtaját, és úgy meglepődtem, hogy se köpni, se nyelni nem tudtam. Mire megszólalhattam volna, buzgó bajtársaim már benn voltak az ügyeleti szobában – egy megtermett lóval együtt. A kíváncsi paripa lelökte a tányérsapkát az alvó kollégám fejéről, s még a búbját is megnyalta. Ő álmából felriadva a szemét dörzsölgette, hogy valóban jól lát-e. Percekig nem jött ki hang a száján, s csak bámult a két rendőrré, amikor azok megszólaltak:

Jelentjük, egy gazdátlan lovat előállítottunk a Széchenyi utcáról.

Kabán Annamária – Mózes Huba: TEXTUS ÉS INTERTEXTUS

Szövegek világa a Dsida Jenő-i szövegvilágban
Miskolc, 2009, 160 p, A/5, ragasztott
ISBN 978-963-9634-87-9
Fogy.ár: 1.200.- Ft

„...Dsida Jenő kutyaverse a Helikonban egészen elragadott! Évek óta figyelem, hogy fut ez a fiatalember Erdélyben az élre...” (Mécsek László, 1932)

„...Régóta figyelem... pályád hatalmas fel-felé-lendülését, tudnod kell, hogy régen nem ígéret vagy már, hanem beteljesedett bizonyosság...” (Reményik Sándor, 1932)

„A szellem, a lélek, benne Jenő... az utolsó pár esztendőben itt édes gyógyító kísérőmmé vált... Végtelen áradó fiatalságával ott fut a kutyával a patak mentén..., – itt a szobában könyveimet nézi, és felmosolyog...” (Kovács Aladár, 1968)

Dsida Jenő: Buzdítás könnyűsége

Kötetből kimaradt versek 1932–1938
(Összeállította Kabán Annamária és Mózes Huba)
Miskolc, 2009, 74 p, A/5, ragasztott
ISBN 978-963-9634-88-6
Fogy.ár: 800.- Ft

A Buzdítás könnyűsége című versgyűjtemény Dsida Jenőnek a Nagycsütörtök és az Angyalok citeráján című kötetében nem szereplő, a sajtóban 1932-től megjelent verseit tartalmazza. Az utolsó évek terméséből összeállított gyűjtemény nemcsak azoknak nyújthat élményt, akik régóta ismerik a 20. század egyik legkimagaslóbb magyar lírikusának műveit, hanem azoknak is, akik csak most találkoznak először költeményeivel.

Gyurkó Péter: Tábortüzek mellett a karbidlámpa fényénél

Miskolc, 2009, 104 p. A/5, ragasztott
ISBN 978-963-9634-90-9
Fogy.ár: 1.000.- Ft

Tudom és érzem, hogy amit ebben könyvben leírtam, kicsit szomorú hangvételű, pedig nem így akartam. Ha csak néhány évről emlékeznék vissza, vidámabb és hangulatosabb lehettem volna, de ha összerakom, ami az elmúlt 45-46 évben megtörtént, akkor az összhatáson már nem lehet javítani. Amikor főlelevenítettem a múltat, próbáltam leírni néhány mosolyt fakasztó, kalandosabb történetet, mert olyanok is voltak. A helyszín nem változott, maradtam most is többnyire a barátoknál, a Bükknél, a barlangoknál. Mondhatnám azt is, hogy ez volt a tollamban, ezekre a vidám vagy szomorú történetekre emlékszem vissza. Azt hiszem, mások nem nagyon foglalkoznak ezzel, legalább így ez is fennmarad utánunk. Aki szeret kirándulni, szalonát sütvé üldögni lobogó tűz mellett, az érti; aki talán a barlangokat is megjárta, és néhány este a tábortűz mellett is üldögélt bort kortyolgatva, nótázva fent a hegyekben, az érzi is a bükki világot! Remélem, hogy a grafikák kiegészítik a gondolataimat, színesebbé teszik az emlékeimet. Ha ez sikerült, azért a művészeket illeti köszönet – néhányuk több évtizedet eltöltöttebbben a mikrovilágban. Köszönet érte.

(Könyvtéri dedikálások a Bíbor Kiadó sátránál a könyvtéren: június 3-án 16.30 órától Szabó Bogár Imre: A nagy folyam felé című könyvét; június 4-én 16 órától Utry Attila: A szellem ökológiája című könyvét; június 4-én 16.30 órától Gyurkó Péter: Tábortüzek mellett a karbidlámpa fényénél című könyvét; június 5-én 16 órától Kabán Annamária és Mózes Huba: TEXTUS ÉS INTERTEXTUS Szövegek világa a Dsida Jenő-i szövegvilágban, (Dsida Jenő) Buzdítás könnyűsége (Kötetből kimaradt versek 1932-1938), A szövegvizsgálat útjain című könyveiket dedikálják.)

Pulzus

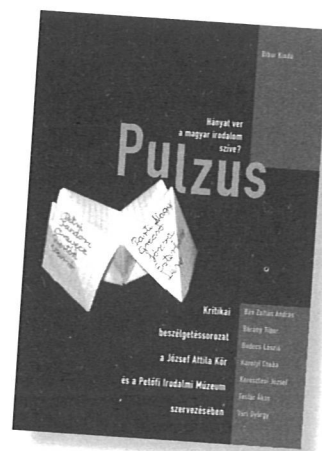
Hányat ver a magyar irodalom szíve?

Kritikai beszélgetéssorozat a József Attila Kör és a Petőfi Irodalmi Múzeum szervezésében (Bíbor Kiadó, 2009., 289 p.)

Éles viták, markáns véleménykülönbség, a kritikai szigor udvariassága: Bán Zoltán András, Bedecs László, Károlyi Csaba, Keresztesi József, Teslár Ákos és Vári György beszélget kortárs magyar irodalmi művekről; a beszélgetéseket Bárány Tibor vezeti.

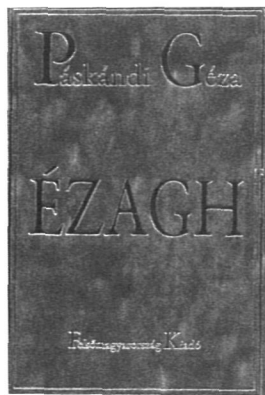
2007 őszétől 2008 nyaráig havonta egy alkalommal hat kritikus beszélgetett frissen megjelent könyvekről a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A József Attila Kör szervezésében megrendezett beszélgetéssorozat a Pulzus nevet viselte, s időről időre szép számú érdeklődőt vonzott a helyszínre. Kötetünk e tíz beszélgetés szerkesztett változatát tartalmazza. A tárgyalt művek szerzői: Bertók László, Déry Tibor, Esterházy Péter, Grecsó

Krisztián, Józsa Márta, Oravecz Imre, Parti Nagy Lajos, Petri György, Tandori Dezső és Varró Dániel.
(A kiadványt szerkesztette: Bárány Tibor és Jenei László)

Páskándi Géza Ézagh

(Részlet Páskándi Géza: *Ézagh. Történet- és gondolatfüzér* című könyvéből; Felsőmagyarország Kiadó, 2008)

Ézagh, a keleti nevű bölc, fönt élt az irdatlan Zöld Hegyen a hidakon, a Legszebb Kék folyamon is túl. Ézagh nem volt sem ifjú, sem öreg: ifjúnak túlságosan bölc volt, öregnek túlon túl eleven. Ézagh nem volt se rút, se szép: rútnak túl sugárzó-szellemes, szépnek túl-túl lehunyt szemű volt. Háza Kisvalakik, Nagyvalakik, Apró Senkik, Böhöm Senkik és szegény megtévedt halandók, esendő párák zarándokhelye gyakorta volt.

Tanácsért, okos szóért jöttek Ézagh tornácára. Velük folytatta párbeszédeit, nekik harsogott vagy érvelt csendesen, meséit is nekik mormolta mindig. Ezért Ézagh napfényt aligha látott, sugarait elfölte mások gondja, kérdezése. Úgy csapódott mások kételye, aggodalma Ézagh lelkére, mint ablaküvegre a lehelet. S mint ahogy a párás-jeges ablaküveg mögött ülők befelé nézelődnek, akként cselekedett Ézagh is. Olykor azonban írt valamit ujjával a párás üvegre, a betűkön át társai kiláttak a világba. Ám csak annyit láthattak, amennyit a betű engedett. És szavakon át beláthattak Ézagh lelkébe is.

Ézagh választhatta volna lakhelyéül a Hallgatás Hajóját, mely fenségesen úszik, s rajta minden szó új léket jelent, a sok szó pedig a fenséges süllyedését. Ám Ézagh beszélni akart, de úgy hogy közben mégse süllyedjen hajója. Ezért, amidőn sok-sok szót mondott, utána rögvést betapasztotta a temérdek lyukat mélységes hallgatással. Így telt élete szó és hallgatás között: midőn beszélt, az Isten pihent és aludt, ilyenkor az ember hallgatta Ézaghot, s midőn hallgatás övezte ajkát – Isten megébredt: a bölcsesség csöndje már néki szólt.

Ám Ézagh azt akarta: az ember is megtanulja a hallgatás beszédét, s az Isten is a szót. Ekként lett bölc. S róla ezért emlékezünk. Ha Prométheusz a tüzet lopta el, Ézagh Istentől a hallgatást. Elvitte az embereknek, de közben kárpótolta istenét is: szókkal beszédre tanította. Ezért istene nem büntette meg: hagyta élni. Ézagh boldog és szabad volt: beszélt és hallgatott. Szküllák és Kharübdiszek között hajózáván.

Halljátok meg hát Ézagh beszédét és hallgatását!

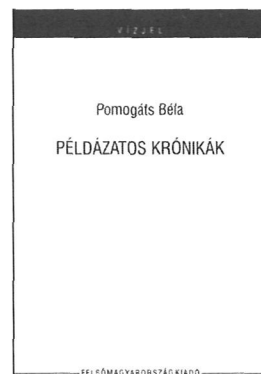
Pomogáts Béla Bevezetés

(Részlet Pomogáts Béla: *Példázatos krónikák* című, válogatott tanulmányait tartalmazó kötetének *Bevezetőjéből*; Felsőmagyarország Kiadó, 2009)

Négy évtizedről beszélek, a jelen kötet írásainak létrejötte ugyanis ennyi időt fog át: az első tanulmányokat még a Szederkényi Ervin által szerkesztett pécsi Jelenkor, valamint több másik irodalmi folyóirat számára írtam a hatvanas évek második felében: kezdő és bizakodó irodalomtörténész voltam akkor. Olyan írókkal foglalkoztak ezek a tanulmányok, mint Ottlik Géza, Örkény István, Hubay Miklós, Mészöly Miklós, Sarkadi Imre, Karinthy Ferenc, Cseres Tibor, Fekete Gyula és Sütő András. Azt terveztem, hogy egész kötetet fogok belőlük összeállítani – mint sok más elképzelésem, ez is meghiúsult, a régi tanulmányok mindmáig egy szakadozott iratgyűjtőben várták a feltámadást. Nem kevés izgalmossal kerestem elő és nyitottam ki ezeket az iratgyűjtőket, mint-hogy nem csak egy olyan irodalmi korszakkal találkoztam bennük, amely azóta jóformán feledésbe merült, pedig ha létezett valami, amit a kommunista pártállammal szembe forduló ellenállásnak nevezhetünk, akkor ez az irodalomban (a most emlegetett írók műveiben) létezett, azért is vett rajtam erőt némi izgalom, mert a saját, több évtizeddel korábbi irodalmi érdeklődésem és ízlésem dokumentumaival találkoztam. Igazából ma sem érzem indokolatlannak, hogy ennek a négy évtizednek olyan írói mellé álltam, mint Ottlik Géza, Örkény István, Hubay Miklós, Mészöly Miklós, Cseres Tibor, Sütő András és Sánta Ferenc (meg a többiek).

A velük foglalkozó tanulmányok és társaik egy képzeletbeli és személyes „könyvtár” kultúráját szeretnék megosztani az olvasóval, felhívva figyelmét arra, hogy a mögöttük maradt évtizedek irodalma ma is megérdemli érdeklődésünket (így is mondhatnám megbecsülésünket és szeretetünket). Az irodalmi folyamat története nem úgy működik, hogy az újabb fejlemények és értékek eleve kiszorítják és érvénytelenítik a régebbieket. Jóllehet tudom, hogy abban a gyorsan változó korban, amelyben élünk adatott (még számotvetni is ijesztő, magam hetvenévesen hét politikai korszakot, hat rendszerváltozást éltem át!) a korábban vallott értékek, mindaz, amit korábban egy bizonyos közmegegyezés következtében megkerülhetetlen értéknek tekintettünk, menthetetlenül megkérdőjeleződtek. Nem amiatt, mert hamis eszméket hirdettek volna és múlandó szellemi teljesítményekkel léptek volna fel, elvégre mára jóformán elfelejtett íróvá vált Németh László, Déry Tibor, Ottlik Géza, Cseres Tibor, hogy Sánta Ferencről, Galgóczi Erzsébetről, Bertha Bulcsuról, Rákossy Gergelyről ne is beszéljek.

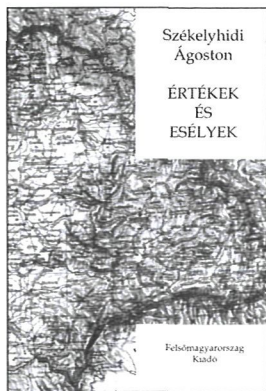
A nemzeti irodalom hagyatéka, bizony, ki van szolgáltatva a politikai széljárásnak, a mesterségesen irányított divatoknak és nem

egyszer (miként ez Weöres Sándor mára szinte hozzáférhetetlen életműve mutatja) a jogörökösök nyereszkesedési hajlamának. Nincs ez így jól, és nincs jól az sem, hogy folyamatosan megfélekezünk azokról az értékekről, amelyek valamikor megkerülhetetlen szellemi és erkölcsi irányokat jelöltek ki. Talán lehetek egy pillanatra személyes: engem abban, hogy viszonylag ép lélekkel túl tudtam élni a mögöttünk lévő uralmi rendszer mindenkit elérő megpróbáltatásait (és a magam személyes megpróbáltatásait, például az ötvenhatos forradalom leverése után) mindenekelőtt a régebbi és az újabb magyar irodalom támogatott: Babits, Illyés, Radnóti, Nagy László, Juhász, Németh László, Déry, Sütő. Hogyan is mondotta volt Illyés a *Haza, magasban* (már jóformán ugyancsak elfelejtett) soraiban? „Dörmögj, testvér, egy sor Petőfit, / köréd varázskör teremődik”. Akikről a következő lapokon beszélni fogok, egykor maguk is „varázskört” teremtettek körém.

Székelyhidi Ágoston Értékek és esélyek

Felsőmagyarország Kiadó, 2009

Székelyhidi Ágoston jelen köteté széles kört fog át. De a tárgyi sokféleséget, az időbeli és térbeli tágasságot egységessé teszi a szemlélet. A szerző az eseményeket és a jelenségeket emberi, nemzeti, szellemi értékrend alapján elemzi és minősíti. Hagyományt és korszerűséget, magyart és európaiat nem szembeállít egymással, hanem együtt illeszt bele az értékteremtés és az értékhatás folyamatába. Így végül a mindenkit gazdagító érté-

kek teremtésének és fenntartásának kérdéseit helyezi középpontba - nyíltan és határozottan elítélve az értékek tagadását, torzítását, rombolását. A többoldalú megközelítés itt az értékvilág befogadását könnyíti, szolgálja. Eszmetörténeti, politikatörténeti, irodalomtörténeti, művészettörténeti összefüggések világítják meg a részletek súlyát és fontosságát. Mindennapi tapasztalataink ezáltal kerülhetnek kapcsolatba az élő történelemmel.

Székelyhidi Ágoston a nemzeti konzervativizmus mai meghatározó szellemi és közéleti személyiségei közé tartozik. Új kötetével eddigi munkásságán belül az esszéírói-közírói sorozatot folytatja és bővíti (*Debreceni napló Erdélyről; Nemzet és demokrácia; Magyar Szavadvég; Nemzet és rendszerváltozás*).

MEGYEI HONISMERETI KI KICSODA?

A Honismereti Szövetség fórumain évek óta többször felmerült a *Honismereti ki kicsoda?* összeállításának szükségessége. 2001-ben a kecskeméti Honismereti Akadémián, a szövetség megalakulásának 15. évfordulójára tervezték a megjelenés idejét. Ez a terv addig sajnos nem vált valóra. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Honismereti Szövetség elnöksége úgy gondolta, hogy a működési területén hozzá kezd a munkához. Célkitűzésünk az volt, hogy a megyénkben, napjainkban is élő és alkotó önkéntes honismereti gyűjtőket és kutatókat gyűjtsük össze, és mutassuk be az érdeklődőknek. Az induláskor egy kötetesre tervezett kiadványban 64 kiemelkedő honismereti személyiség fotóját, szűkszavú életrajzát és nyomtatásban megjelent publikációit adtuk közre. A válogatásba belekerült az önkéntesek jeles taborába tartozó gyűjtőkön túl néhány hivatásos honismereti kutató is, akik közgyűjteményben vagy kulturális intézményben dolgoznak ill. dolgoztak

Az összegyűjtött anyag közzétételére kézenfekvő volt a Szülőföldünk c. periodika, amely a megyei honismereti mozgalom kétévénként megjelenő közleménye. Kiadványunk rendszeresen a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés Mecénás Alapjának támogatásával készül, s ennek köszönhetően a 2007. évi 33. számban olvashatták az érdeklődők a megyei *Honismereti ki kicsoda?* Az elnökség és a munkában részt vevők a sikeren felbuzdulva és a hiány tudatában vállalta el, hogy egy második kötetben számba veszi a közgyűjteményekben és oktatási intézményekben dolgozó ún. hivatásos helytörténeti kutatókat, honismereti munkát végzőket. Hasonló kérdőívet töltettünk ki a hivatásos kutatókkal, néhány esetben azonban gondot jelentett a feltüntetett irodalomjegyzékben szereplő címek mennyisége. A szerkesztőknek szigorúan ragaszkodni kellett az előírásban szereplő tételek számához, valamint ahhoz, hogy minden közlemény helyismereti tartalmú legyen, hiszen a nagynevű professzorokon túl, a szakmájuk élvonalában szereplő közgyűjteményi szakemberek rendkívül sokrétű tevékenységét bemutató publikációs jegyzéke több száz tételt is tartalmazhat.

Természetes volt, hogy a hagyománynak megfelelően a Szülőföldünk következő számában jelentetjük meg a 64 jeles, szintén helytörténeti tevékenységet folytató hivatásos kutató adatait. Március 24-én a Honismeret Napja - egyben Bél Mátyás születésnapja - alkalmából mutattuk be a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban rendezett ünnepségen a nyilvánosság előtt, a 2009. évi 34. számot, amelyben található a Megyei honismereti ki kicsoda? 2. része. A munka hevében született az újabb ötlet, hogy a következő számban mutassuk be azokat a határon túli helytörténeti önkéntes és hivatásos kutatókat, akik a történelmi vármegyék területére vonatkozóan fejtik ki tevékenységüket. A munka előkészítési stádiumban van. Felvettük a kapcsolatot a határon túli abaúji, gömöri, tornai és zempléni kollégákkal, akiknek segítségére a munka során számíthatunk. Reméljük, hogy a Szülőföldünk következő számában már olvashatjuk a hasonló elvek alapján összegyűjtött anyagot.

Székelyné Forintos Judit

Megyei honismereti ki kicsoda / szerk. Rémiás Tibor [et al.]. - In: Szülőföldünk : a megyei honismereti mozgalom közleményei, - 2007. márc. 33. sz. p. 5-73. ; - 2009. márc. 34. sz. p. 5-72.

SERFŐZŐ SIMON

Fészekhagyók

Serfőző Simon Fészekhagyók

(elbeszélések és kisregény, Széphalom Könyvműhely, Bp., 2009, A/5, színes, fóliázott, ragasztott kartonkötés, 168 oldal, ISBN 978-963-9903-09-8, ára: 2000 Ft)

Serfőző Simon József Attila-díjas író kisregénye, a *Fészekhagyók* és új kötetében szereplő elbeszélései az író gyermekkorát és ifjúkorát, az ötvenes-hatvanas éveket idézik fel. Humorral és eleven nyelvi megformálással rajzolja meg annak a vidéki életnek a képét, amelyre pedig semmiképp sem volt mondható az időtájt, hogy derűs lett volna. Minden változóban volt, és a változás irányát jobb volt nem tudni. Az úgy nevezett haladás, a modernizáció akkor is a meglévő, a beleszületettek számára megismerhető, otthonos világot veszélyeztette, azt akarta „megforgatni”, és meg is volt rá a hatalma. Pedig az elbeszélések gyermekhőse milyen jól érezte magát benne, talpraesett, kíváncsi és tetterre kész kisfiúként, jobban átjárta, felfedezte, megismerte, jobban tisztában volt mindenkorai eseményeivel, mint a munkájukkal, gondjaikkal elfoglalt felnőttek. Ez a kíváncsiság, felfedezésvágy vezeti majd a *Fészekhagyók* fiatalemberét is a városba, ahogy akkoriban a falvak tulajdonukból, megélhetésükből, szokásaikból kiforgatott népét is – például a lehetőségekkel csábító Budapestre. A fiatalság itt is feltalálja magát, nehezen, de berendezkedik. Csak a kisregény végén megrajzolt szívszorító jelenet – ahogy az édesanya kétségbeesve búcsúzik eladott, pályván elvezetett öreg tehénkéjétől –, érezteti, hogy a könnyedség mélyén ott rejtőzik az otthontól való elszakadás okozta fájdalom, nem múló idegenségtudat.

Serfőző Simon Tánciskola

(Részlet Serfőző Simon: *Fészekhagyók /Széphalom Könyvműhely, 2009/* című új könyvéből)

Egyre többször fordult meg a fejében, hogy tavaly is átugrott ő már egy kerítésen. Annyi különbséggel, hogy az otthon történt, s deszkapalánk volt.

De akkor is, akárcsak most, menteni a bőrét, nem volt más lehetősége, mint lesz, ami lesz, nekimenni az akadálynak.

Szemtől szembe nem látta, kik lehetek azok, akik akkor a nyomába eredtek, csak mostanában, hogy valamelyik nap megpillantotta a két suhancot, most ötlött fel benne: ők lehetek azok! Biztosan ők!

Az anyja az oka mindennek!

Ha nem íratja be tánciskolába, nem kell menekülnie a két alak elől.

De beíratta, s ezt – máig emlékszik rá –, mikor hazaért aznap a piacról, olyan örömmel újságot, szinte repesett tőle.

Bezeg az ő arca megnyúlt, mint a lepény.

Látott ő már táncolókat, akik seregték-forogtak, a rezesbanda meg fújta, a cigányok meg mintha reszeltek volna, húzták-nyúzták a vonót – a száját is eltátotta, az üres befőttesüveg se jobban.

Azon csodálkozott, mi jó van abban, hogy nők, férfiak ide lépnek, oda lépnek, föl-fölkapják a lábukat, mintha valaki szurkálná a talpukat.

S azon a napon az anyja erre az útra indította, be kell állni közéjük.

Sosem gondolta volna, hogy az ugrabugrálást tanulni kell. Erről neki még senki nem beszélt.

Úgy, hogy állt az esze, mint karó a ház végén.

– Szombaton kell menni először – egészítette ki az anyja, mit kell még tudnia.

Az meg holnap lesz, ha ma péntek van, gondolkodott el. Az anyja mesélte egyszer, hogy ő kislánykorában a seprűvel tanult meg táncolni. Kettőt jobbra, kettőt balra. Úgy ugrált a seprű körül.

Na, őt biztosan nem látja úgy.

– Jó azt tudni, majd meglátod – biztatta az anyja.

Szerinte. Előre szégyellte magát. Le kell állnia lányokkal körbekerbe forogni. Nem is nagyon ismeri őket. Az ő házuk a Zagyvaalján van, az övék meg előkelőbb részein a falunak. Senki lesz a szemükben.

Hogy mégsem alábbvaló náluk, akkor tudta megmutatni, ha a közelébe kerültek. Jaj volt nekik!

De hát ők voltak a hibásak. Mért nem akarták azt, amit ő? Azért, mert ők lányok? Na és? Ő meg fiú, ha nem tudnák!

S most elébük kell járulni, felkérni őket táncolni, a kegyüket kell kérni – az élettől is elment a kedve.

Ami valamelyest visszahozta mégis, az annak a lehetősége volt, hogy hátha lehetne valamit kezdeni velük. Megfogdosni őket. Mert arra – be kellett látnia – volt kíváncsi.

S arra gondolt, hátha engedékenyebbek leszek, nem úgy, mint eddig. Csak a baja gyúlt meg velük.

Legjobban az volt ellenére, hogy csak kényeskedni szeretnek. Azt se tudja némelyik, hogy tegye-vegye magát, hogy affektáljon. Ha közeledik hozzájuk valaki, összebújnak egy kupacba, úgy vihorásznak. S elvárják, hogy udvaroljon nekik az ember.

Nagyon udvarolok! – gondolta. Ő aztán aligha. Kezdenek hozzá ők, ha annyira sürgős.

Most se ő az, aki a lötyögőst-ropogóst akarja járni. Ők találták ki, vagy az anyjuk, hogy legyen ilyen iskola, másnak ez eszébe nem jutna.

Ha az anyja előre nem fizeti be a tánciskolába, biztosan lebeszéli róla, hogy őneki oda kelljen járni. De kész tény elé állította. Mintha olyan sok pénze lenne, nem tudná hová tenni.

Erre fel ezt teszi vele. Mi más lehetőség közül választhatott volna, mint letáncolni, amit rá költött: keringőzhet most már, lépegetheti a csárdást, járhatja a polkát.

Amit az anyja főzött, meg kell ennie. A tányért is kitakarítania.

A kék színű ünneplő ruhája másnap reggel már a karszéken várta. Csupa pihe, szöszmös volt. A cipője sáros, bedugva az ágy alá. Mikor oda tette, nem gondolta, hogy majd ki is kell venni.

Régebben úgy volt vele, hogy takarítsa meg, aki akarja. És ha most senki sem akarja? Hiszen már nem kisgyerek. Akkor neki kell elővenni a pucolókést, boxot, kefét. Nem állíthat úgy a lányok elé, mint akit a pocsolókból szalasztottak.

A nap azzal telt el, hogy a cipő takarításához hozzá is látott, meg nem is. Továbbra se volt kedve bemenni a faluba. A faluba még csak-csak, legalább kimozdul a portáról. Igaz, hogy tél volt, a biciklin fázik majd a füle, sapkát kellene tenni. De a vele egykorú fiúk közül senkinek sincs a fején. Csak az övéen legyen?

A kerekedés is elment volna, ha hideg volt is, s megbánja a füle.

Mástól fázott ő. Például hová teszi a biciklit? Amit mindenképpen vinni akart magával. Amire ha felül, biztos nem lesz sáros. Az utcákon hol volt járda, hol nem. Azt tudta, hogy a biciklit nem hagyhatja az utcán, könnyen lába kelhet. Be kell tolni valakinek a házához. Csakhogy mit mond, ha megkérdezik tőle, hova megy este? Templomba? Úgyse hiszik el. Akkor a kocsmába? Azt meg még úgyse. Nem való ő még oda. De nem is akar. Látni se szereti azokat, akik nem tudják mennyi az elég, aztán sokszor két kézzel tapogatják hazafelé az utat.

Attól volt minden baja, hogy be kell vallania, mi járatban van, hová igyekszik. Olyan nincs, hogy ne kérdezzék meg.

Göncő bátyáék hátha nem kíváncsiskodnak, latolgatta magában. S valóban nem firtatták, mert honnan, honnan nem, Bigyi néni már mindent tudott. Azzal fogadta, hogy jött a tánciskolába? A bicikli azon nyomban eldőlt, hiába támasztotta a kerítésnek. Mintha helyette szegény drótszamar lepleződött volna le.

Alig tért magához, Bigyi néni még mondott valamit, ami még jobban fejbe kólintotta:

– Én is megyek veled, jól van-e?

Hova akar ő menni vele? Első hallásra fel se fogta. Oda, ahová neki kell? Jól kinéz! Egy öregasszonnyal megy a tánciskolába! A falu csúfja lesz.

Bigyi néni persze örült.

Került-fordult, s már húzta is a cipőjét, kendőt kötött, bele-nézett a tükörbe, s útra készen ott állt az ajtóban. Mehetünk, mondta.

Mindez olyan gyorsan történt, ellenkezni se érkezett.

Húzódzott volna tőle, ne venné észre senki, hogy vele megy, de nem nagyon lehetett, az asszony igyekezett szorosan ott szuszogni mellette. Rádásul minden utcai villanykarón világított a lámpa, mintha csak azért, hadd lássák minél többen őket! Máskor nem is egy van, amelyik nem ég. Nem úgy most! Bigyi néni meg beszélt hozzá, kérdezgette. Jó, hogy karon nem fogta!

Rég szégyellte úgy magát, mint akkor, mikor beléptek a terem-be, ahol a gyülekező volt. Aztán megnyugodott valamennyire, hiszen öregasszony – mert mindegyiket annak nézte –, nem csak vele jött, hanem másokkal is. Igaz, hogy lányokkal, hozva az „árut”, fiúkkal egy se. Bigyi néni mellől le is lépett egy-kettőre, s próbált ismerőst találni. A barátai közül valakit. De azok közül senkit sem látott.

A teremben lévők pedig mintha ellenségesen fürkészték volna.

– Mit keres ez itt?

Mit keresne? Semmit. Legszívesebben hazamenne.

Álljanak párba, jött a felszólítás a másik oldalról.

– Kezdünk.

Épp jókor, mert végképp nem tudta már, melyik lábára álljon. Egy copfos lány sodródott melléje, s nyújtotta a kezét. Jól tette, hogy nyújtotta, mert neki biztosan nem jutott volna eszébe, hogy megfogja. Megállt volna mellette, s jól van, párban állnak, mint kocsirúdnál a lovak.

Először is be kellett mutatkozni egymásnak. A tánctanárnő – látszott az öltözködéséről, hogy városi nő –, mutatta, hogy kell a fiúnak meghajolni, mit kell ilyenkor a lánynak tenni. Aztán hogy kell a lányt táncra kérni.

Helyben vagyunk, gondolta. Lehet hajbókolni.

Aztán azon tűnődött, mért kell ezt neki tudni? Lehet ezt használni valamire? Mert hogy haszon nincs belőle, abban biztos volt. Hogy megfoghatja a lányok derekát? A következő feladat az volt ugyanis, hogy a csárdásnál a fiú hol fogja meg a lányt, a lány meg a fiút. Na hisz, gondolta, nagy valami!

Ekkor már a negyedik-ötödik lánynál tartott, váltogatni kellett őket. Volt, akit ismert, volt, akit nem. Pedig ismerhette volna mindegyiket. De eddig sok figyelmet nem fordított rájuk. Most is inkább a lábát nézte, fel ne bukjon benne.

A nagy nézésben egyszer csak azt vette észre, hogy a fekete cipője fehér színűvé változott. Mitől lett olyan, el nem tudta képzelni. A krétától, amivel a lányok a kopott cipőjüket tisztogatták, jött aztán rá. Az kente össze az övét. Meg is neheztelt rájuk: hogy néz ki most már? Mintha meszesgödörben járt volna.

Még jó, hogy a többi fiú cipője se festett különül.

A hegedűsóra – egy, két, há – először óvatosan, aztán egyre jobban belelendültek, csak úgy ropták a csárdást! A tanárnő meg csattogtatott valamivel, hogy egy ütemre lépjenek. Nagyon jól érezték magukat a padokon ülő öregasszonyok, le se tagadhatták volna. Mire a zenének vége lett, visszakerült a copfoshoz. Meg is örült neki, mert mosolyogva fogadta. S engedte, hogy a keze kicsit lentebb csússzon a derekán.

Mégiscsak jó lesz neki idejárni, gondolta, kezdett igazat adni az anyjának.

Hogy még jobb legyen, elbizakodottságában nem tévovázott sokáig, hanem fel a szarvával, nagy bátran előadta az óháját: szeretné hazakísérni.

A lány meghökkent egy pillanatra, de a száján volt a válasz:

– Anyukámmal vagyok.

– Nem baj az!

Pedig dehogynem! Baj volt az! Hiszen akkor hogy kerül a közelébe? A járdán megy csak mellette, szólni se tudnak egymáshoz, mert az anyja minden szavukat hallja? Milyen lánykísérés lesz az?

De ez az akadály volt a kisebb. Nagyobb is akadt. Mások is haza akarták kísérni. Ketten voltak.

A segítség, ahonnan nem várta volna, onnan érkezett. A lány anyja küldte el az egyiket.

– Menjél te csak szépen hazafelé!

Valami olyan lehetett a füle mögött, amiről ő nem tudott. Amit, úgy látszik, a kajla cimpái sem tudták eltakarni.

A másik gyerek magától állt félre. Nyilván nem akarta, hogy a társa sorsára jusson. Égesse magát mindenki előtt. Látszott rajta is, akárcsak a másikon, hogy jó firma lehet. Mindketten megfordulhattak már sokféle úton.

Itt a lehetőség, gondolta ő meg, csak élni kell vele, a továbbiakat illetően sok gondja nem lehet. Egyelőre nem is volt, mert a lány – észre lehetett azt venni – izgatottan várta, hogy melléje lépjen. S őellene az anyja sem tiltakozott. Sőt kedvesen mondta, hogy menjenek csak, majd utoléri őket.

Bigyi nénihez szegődött, s nagy beszélgetésbe fogtak. Ők bezeg akkorákat hallgattak, cseppet sem fenyegette őket, hogy ki-rojtosodik a szájuk.

Abban állapodtak meg, hogy a jövő szombaton ismét találkoznak. Mintha akkor nem találkoztak volna egyébként is. A következő táncos összejövetel akkor lesz. Váltottak még egy-két szót, s ha nehéz szívvel is, elváltak egymástól.

A fiú már a sarkon járt, a kocsmá előtt, mikor megütötte a fülét, amint mondta valaki:

– Ahol megy a'!

Rosszra nem gondolt. Mi oka lett volna rá? Kis idő múlva mégis különös érzése támadt: mintha valaki sietősre fogta volna a lépteit mögötte. Sőt a klappogásból arra következtetett, hogy ketten vannak.

Most bezeg jól jött, hogy égtek az utcai villanyok. Mikor hátrapillantott, meglátta a két alakot, ahogy kilépnek utána. Őt követik, olyan biztos volt benne, mint ha hó lesz, az fehér lesz.

Ki is adta magának az utasítást: uccu, jobban teszi, ha szaladórá fogja. Ki tudja, mit akarnak? Az öklüket megmutatni, nem volt nehéz kitalálni.

Ha a közelben lakik, semmi gondja nem lett volna. Maga után bezárja a kaput, s fülig érhet a szája. Csakhogy, ahol az ő házuk van, az kint van a gátnál, s az ellenkező irányban.

Abban reménykedett, hogy Bigyi néni még nem feküdt le, kinyitja a kaput. Vagy be se csukta, hogy el tudja vinni a biciklit. S talán még van annyi ideje, hogy elinaljon vele.

A léptek zaja azonban egyre közelebről hallatszott.

– Állj meg te! Úgyis megfogunk! – hangzott a kiáltás mögötte.

Végre elérte a kaput. Zárva volt. Bigyi néni megmutatta ugyan, hol van a kallantyú, csak be kell felül nyúlni, s elfordítani. Most azonban az izgalomtól a kallantyút sehogy se találta, hiába geszkeskedett.

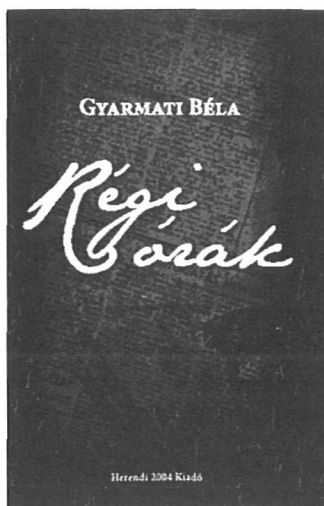
A két alak lelassította a lépteit, biztosak voltak benne, hogy most már nem szaladhat el, hamarosan a kezükbe kerül. Jajgathat.

Hogy ez elmaradjon, hisz féltette a bőrét, fellépett a kilincsré, aztán egyetlen lendülettel a kapu másik oldalára vetette magát. Hasadt a kabát, repedt a nadrág, kezéből folyt a vér. Biztosan szög hasította fel, vagy kiálló deszkavég. Mégsem volt megbánás benne, amiért nem hazafelé vette mindjárt az irányt, kis kitérőt tett, s ott kellett várakoznia a kapu mögött ki tudja mennyi ideig.

A hideget nem is vette észre, hiszen belül tele volt melegséggel. Fűtötte a jó érzés, hogy a kis copfost ő kísérhette haza. S az ablak alatt az anyja néhány percre magukra hagyta őket.

Bizakodott, hogy a kajla fülű – mert ki más lehetett volna, ha nem ő – a társával együtt hamarosan eloldalog. Addig elő nem bújjik! Hogyisne! Kettővel nem száll szembe. Majd ha nem látja őket, a biciklivel kisuhran a kapun, s ha már rajta ül, akkor kapják el a nyakát! Akkor ériék utol!

De ahhoz még nőniük kell.

„Egy vidéki város közege, az ottani szerkesztőség légköre bizony nem szilárdítja a jellemet. A zsurnaliszták nem Grál-lovagok; sokkal inkább lakájlelkű emberek, ha természetüknél fogva nem is ilyenek. De kénytelen – kénytelen azzá válnak. A renitenseknek, akik kilógnak a

sorból, nincs sok jövőjük. A lapok a megyei pártbizottságok orgánumai; fejlődükön minden megyében a „marxi” jelszó: VI-LÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

A főszerkesztő nem is mindig újságíró, inkább valamely megbízható káder – még jó, ha az értelmiség köréből. Ha mégis újságíró, bizonyos, hogy nem a legjobbak közül való. Szeme a vonatkozó párthatározatokon! Nála csak a lap párttitkára a gyengébb kvalitás.”

A szerző ismét „hazai pályán játszik”, hiszen legújabb regényében egy újságíró, illetve egy vidéki újság szerkesztőségének belső életén túl a korra nagyon is jellemző egyéni és családi sorsok bemutatására vállalkozik. Gyarmati Béla *realista* író, hősei és antihősei köztünk járnak, konfliktusai az általunk megszenvedett, kivédett vagy megkerült helyzetekből nőnek ki, s korunk jól ismert, vagy ismerni vélt színjátékainak szabályai szerint oldódnak meg, vagy tokozódnak be.

A több szálon futó cselekmény a középosztály különféle rétegeinek életébe enged bepillantást, köztük a régi-új politikai elitébe is, az író a különböző szálak mesteri összekötésével cáfolhatatlanul mutat rá arra, hogy a gondok, bajok ezerfélesége ellenére értelmes jövőnk csak a nemzedékek feletti, a társadalmi csoportok közötti bölcs munkamegosztás során munkáltható ki.

A tiszta, világos és hiteles nyelv most is segít a történet üzenetének megértésében, elfogadásában. A feszes szerkezet, a jól kialakított szöveg-egységek egy kalandregény izgalmaságával ragadják magukkal az olvasót.

Gyarmati Béla június 3-án, az Ünnepi Könyvhét megnyitóján Miskolcon, az Erzsébet téren a Városi Könyvtár sátrában dedikálja a *Régi órák* című regényét.

1935-ben született. Újságíró. 1980-1992 között a Miskolci Nemzeti Színház igazgatója.

Főbb művei:

Beszélni muszáj (1994)

Egy zsurnaliszta feljegyzései (1996)

És tetté lettek a szavak (1997)

Szó-szóloban (1999)

Regényei:

Szűzprimadonna (2007)

Pelyvarosta (2008)

Régi órák (2009)

Bog, Benzinkút

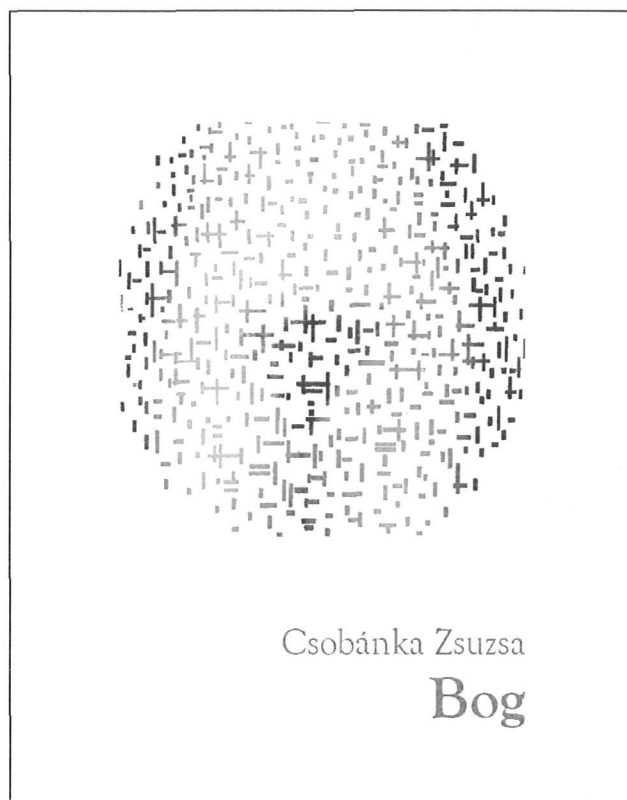
A miskolci *Szoba Kiadó Könyvkiadó* két új, verseket tartalmazó könyvét ajánlja az érdeklődők figyelmébe a 2009-es könyvhéten.

Csobánka Zsuzsa *Bog* című kötetéről k. kabai lóránt költő, irodalmi szerkesztő így ír:

„Termékeny beszélgetéseket kívánok!» – ezzel zártam úgy három éve Csobánka Zsuzsa verseihez írt ajánlómát, rámutatva, hogy e szövegvilág elsősorban nem egyszeri, egyszerű olvasást kíván meg, hanem folytonos párbeszédet, kölcsönös és produktív viszonyt befogadójával. E versek, amellet, hogy már magukban is valami megejtő, olykor akár törékeny szépséget hordoznak, mégis a teljességet hívják párbajra a leírás eszközeivel, minden egyes verssornak *valódi* tétje van; Csobánka Zsuzsa a legfontosabb, a végső dolgokról ír csak: szerelemről, életről, halálról – arról próbál beszélni, amiről nem lehet, amiről tehát hallgatni kell. Magam sokat beszélgettem e versekkel, nemcsak a kötet szerkesztés ideje alatt, hiszen többnyire már megszületésükkor, szinte azon melegükben olvastam mindet (majd újra meg újra). Sőt azóta is rendszeresen beszélgetünk, hogy ebbe az elsőre talán különösnek tetsző szerkezetbe rendeződtek, mely számomra immár egyfajta *versregény* formáját ölti; egy háromdimenziós koordináta-rendszerét, melynek origója maga (a) *Bog*.”

Turányi Tamás *Benzinkút* című versgyűjteményéről a vélekorú pályatárs, Nyilas Atilla egyebek között ezt mondja:

„Versbeszéde korszerű, hallani hangján, hogy a kortárs magyar irodalom jó ismerője, a mindennapi nyelv fordulatait eredetien alkalmazza, humor, irónia járja át élvezetes, ízlelgetni való szövegeit. Költészetének pszichológiája mélyreható, olyan érzése támadhat olvasójának, hogy Turányi belelát az emberekbe. Ismeri a *hivatalos változatot*, ugyanakkor emlékeztet a másik oldalra, az elhallgatottra, a szégyelltre, a titokra, elfojtott, tudatalatti tartalmakra, mintha úgy nézegetnének egy családi fényképalbumot, hogy közben képregényszerűen oda lenne írva, ki mit gondolt éppen a fotó készítésekor, és mi az, amire gondolni sem mert. (...) Mindezt Turányi gálánsan, megértéssel adja elő, azt a benyomást keltve, hogy ő, a szerző, minden nyomorúsága ellenére szereti azt a világot, amelyről ír, s hogy engem, az olvasót szeretnek ezek a versek.”

Vendégváró városnézések

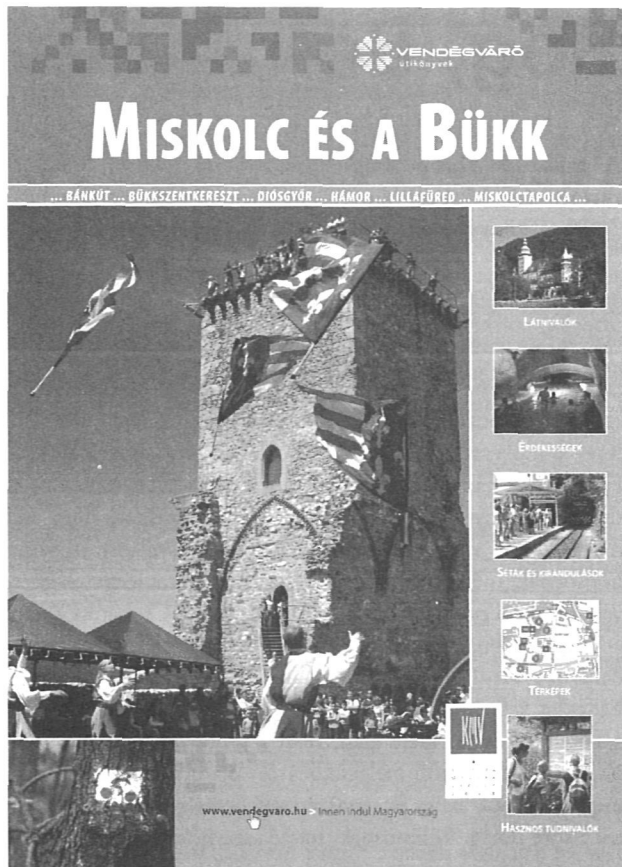
A miskolci székhelyű **Well-Press Kiadó** városokat, kisebb térségeket bemutató Vendégváró-útikönyvsorozata nemrégiben „hazatért” Miskolcra. A korábban megjelent - *Eger és környéke; A Balaton és környéke; Debrecen, Hajdúszoboszló és a Hortobágy vidéke; A Tisza-tó és környéke; Veszprém és a Bakony*; valamint a *Pécs - utazások Baranyában* című - kötetek után nemrégiben napvilágot látott az új Miskolc-könyv is.

Miskolc és a Bükk című kötet több mint 200 oldalon, 270 színes fotó és 7 térkép segítségével mutatja be a Bükk lábánál fekvő várost és környékét. A sorra veszi a belváros, az Avas, az Egyetemváros és Miskolctapolca, valamint Diósgyőr és Lillafüred nevezetességeit, majd elvezet Bükk Miskolc közelében lévő népszerű kirándulókörutakra, turistaközpontjaiba. Így ellátogatunk - többek között - a város legrégebbi műemlékébe, az avasi református templomba, a Magyarország legmagasabb ikonfalával ékesített ortodox templomba, az európai viszonylatban is különlegességnek számító Barlangfürdőbe, a nagy időket látott Diósgyőr várába, a romantikus vadászkastélyokat idéző Palotaszállóba, megnézhetjük az Anna- és a Szent István-barlangot, a Szinva-vízesést - és még hosszan sorolhatnánk a nevezetes helyeket.

Azoknak, akik hosszabb időt töltenek a városban, 1-1 napos, távolabbi kirándulásokat is ajánl a kötet. Elkalauzol a világörökségi listán szereplő aggteleki cseppkőbarlangba, az ugyancsak a Világörökséghez tartozó kultúrtáj, a Tokaj-hegylajai borvidék központjába, Tokajba, a népművészetéről és gyógyvizéről egyaránt híres Mezőkövesdre, valamint a történelmi Abaúj központjába, a szlovákiai Kassára.

Külön fejezet ad tippeket a gyermekkel kiránduló családoknak, a túrázni, gombázni, kerékpározni, lovagolni, horgászni, vadászni szerető utazóknak az aktív pihenéshez, a Miskolcon töltött napok tartalmasabbá tételéhez. A könyv sikerének köszönhető, hogy a tervek szerint még az idén megjelenik a *Miskolc és a Bükk* című kötet második kiadása.

A sorozat legújabb darabjai - az idegenforgalmi szezon kezdetére napvilágot látó - *Hollókő és palóc vidék, Szentgotthárd és az Őrség*, valamint az *Eszterházától Eisenstadtig* című kötet.

 Ezzel a kuponnal
 az Ünnepi Könyvhét alkalmából
 2009. június 1-7. között

30%

 kedvezménnyel
 vásárolhatja meg
 a **Miskolc és a Bükk**
 című útikönyvet
 a **Fókusz Könyvruházban**
 (Széchenyi u. 7.),
 a **Génius Könyvesboltokban**
 (Széchenyi u. 8.; 34.; 64.; 107.),
 a **Líra Könyvesboltban - Szinvapark**
 (Bajcsy-Zs. u. 2-4.),
 a **Well-Press Kiadónál**
 (Bajcsy-Zs. u. 15.),
 és az **Erzsébet téri könyves pylonoknál.**

Múltidéző jelenlévő

Az edelényi
Laki-Lukács Lászlóról
és új könyvéről

Sütő András szavait („Minden múltidézés kegyelmi kérvény a jelenhez!”) választva a könyv címéül és mottójául megjelent az 55 éves Laki-Lukács László – talán nem sértem az Ünnepelet – életmű-kötete. Aligha tévedek, ha a Bódva-völgy átfogó helyismeretének valaha is élt legkiválóbb művelőjének nevezem, akihez sokan ma is tanulni járunk: a „tárgy”, a tárgyak és a helyi emberek szeretetét. Gyűjtő ember Ő, ha szabad ezt az egyszerű fogalmat nemessé emelnem. Gyűjt könyvet (könyvtáros), minden szellemi örökséget, ami a Bódva-völgy helyismeretéhez tartozik (helytörténeti kutató) és persze (néprajzi) tárgyi anyagot, leginkább textilt és ha alkalma van a szövőszéket is felveti (vászonszövő). Annak az utolsó generációnak a képviselője, aki még „belülről” látta a parasztságot, a magyar néprajz témáját.

A kötet a nagy – és persze korántsem befejezetlen – életű nagy állomásait láttatja. Az „Örökség” című rész a nagy „szerelmek”: Laké, a gyermekkor csereháti falujáé; a nagy verejtékek árán megrendezett nagyszabású kiállításé, a Borsodi Tájházaé; a Bódva-völgy leggazdagabb könyvgyűjteményéé, az Edelényi Városi Könyvtaré; Lónyay Lászlóé és Ragályi Tamásé; a Bódva-völgyi pap-szerzőké; a hangácsi Szathmáry Királyoké; a zilizieké és a nyomáriaké; a borteremő Császtáé, az edelényi műemlék templomé és – két verssel – Kalász Lászlóé.

Sokaknak talán borsodi csip-csup ügyek ezek, de nekünk bizony nélkülük kevesebb a világ. Mert ilyen a honismeret, a helyismeret, helytörténet, ki melyik ágát műveli. Kicsi helyi ügyet fontossá nagyítani, megkeresni helyét az egyetemesben és megismertetni a kevés érdeklődővel. Aki személyesen ismeri az Ünnepelet, az tudja, milyen hatalmas tudás birtokában van. A gyűjtések jegyzetei még önálló kötetet követelnének maguknak.

A „Mentés, őrzés” kötetrészt kisebb írások gyűjteménye: leginkább a kortársokról szólók, nem egy közülük kiállítás megnyitón és más ünnepi alkalomkor elhangzott beszéd, köszöntés. Az „Örökség őre” című rész már a róla szóló írásokat tartalmazza a Borsodi Bányászban 1982-ben megjelent cikktől a Lak-kötet 2006-ban, a Honismeretben megjelent méltatásáig.

A kötetet bibliográfia zárja és nem utolsósorban a kötet majd felét kitevő képanyag. Ez utóbbi oly hangsúlyosan jelenik meg, hogy külön kell szólni róla. Olyan gyűjtött történeti, családi és néprajzi képeket látunk itt, melyek egyrészt a kötet írásait illusztrálják, másrészt felvázolják az ősök fotópapírra rögzült arcvonásait, a hosszú és tartalmas mindig alkotó-gyűjtő Lukács László eddig megtett életútjának fontos állomásait. Együtt még soha nem látott képek ezek, jól példázzák azt, hogy a gyűjtéseket a képek milyen jól egészítik ki.

Isten éltesse az Ünnepeletet és legyen ereje-kedve a napszámos gyűjtőmunkához!

Koleszár Krisztián

A kiadvány megjelenését támogatta

Borsod-Abaúj-Zemplén
Megyei Önkormányzat

Miskolc Megyei Jogú Város
Önkormányzata

VÉDELEM KFT

Védelem Kft.
3529 Miskolc, Farkas Jenő u. 26.

Pre-Con restaurátor Betéti Társaság
1077 Budapest, Baross tér 14.
www.pre-con.hu
info@pre-con.hu

II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár

A II. Rákóczi Ferenc
Megyei Könyvtár vendégei
az Ünnepi Könyvhéten

Bárcziné Sowa Halina
Bartis Attila
Bojtorján Együttes
Boncsér Gábor
dr. M. Takács Lajos
Gál Halász Anna
GreCsó Krisztián
Jenei László
Kemény István
Kiss Ottó
Koleszár Krisztián
Laki Lukács László
Mezey Katalin
Paulovkin Boglárka
Pomázi Zoltán
Pomogáts Béla
Serfőző Simon
Torma Mária
Vladimir Rott
Zs. Papp Ferenc
Zsuponyóné Ujváry Mária

Mások vendégei:

Ara Rauch
Badin Ádám
Binderné Palocsay Erzsébet
Budai Bábszínház
Csetneki József
Dallos Jenő
Endrei Judit
Fehér József
Ferdinandy György
Frank Júlia
Galambosi István
Hinta-palinta Együttes Kálnay Adél
Izing Klára
Kiss Gábor
Kulcsár Katalin
Lackfi János
Mezey Katalin
Nagy Péterné
Nógrádi Gáborral
Nógrádi Gergely
Nyíri Péter
Paranai Józsefné
Pető János
Szabó György
Történelmi Bajvívó Egyesület
Tusnády Mária
V. Kulcsár Ildikó
Vadas Zsuzsa

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
2009. évi Ünnepi Könyvheti kiadványa

Szerkesztette: Jenei László, Venyigéné Makrányi Margit

Kézirat előkészítés: Jenei László

Technikai szerkesztő: Borkúti László

Nyomdai előkészítés: Tellingner András

Felelős kiadó: Venyigéné Makrányi Margit, a Megyei Könyvtár igazgatója

Készült 500 példányban